

Exporten bär – beredskapen brister

Unionen om konjunkturen våren 2026

Innehållsförteckning

Chefsekonomen har ordet.....	2
Exporten bär, beredskapen brister.....	4
Unionens Branschbarometer.....	13
Inflation.....	21
Arbetsmarknad.....	23
Fördjupning: Arbetslöshetsförsäkringen – en förlorad trygghet.....	31
Prognossammanställning.....	36

Rapporten har skrivits av Tobias Lundquist, Simon Froster Delbom,
Mirjam Olsson och Jon Tillegård vid Unionens enhet för avtal och politik.
Sista korrigeringsdatum var 8 maj.

Chefsekonomen har ordet

Sveriges beredskap är god. Få ord har gjorts till skämt så grundligt som Per Albin Hanssons berömda replik i ett tal på Skansen den 27 augusti 1939, fem dagar innan andra världskriget bröt ut. Sverige var, som det skulle visa sig, allt annat än rustat.

Det är förstås så att en politisk ledning aldrig på förhand kan kalibrera beredskapen helt rätt och ibland inte kan erkänna att den brister – men det vi vet är att när krisen väl är ett faktum är det oftast för sent att bygga om system och infrastruktur.

Irakkriget är inte över, även om en vapenvila för tillfället råder. Det ingen vet är hur länge kriget varar, och vi vet därmed inte heller hur det kommer att påverka den globala ekonomin. Vår prognos antar att sjötrafiken i Hormuzsun-det återgår till ett mer normalt läge under maj eller juni, vilket vi bedömer som den mest sannolika utvecklingen.

Förutsatt att det blir så får Sverige en relativt god tillväxt 2026 och 2027, exporten tar över rollen från konsumtionen som det stora dragloket i ekonomin. Arbetsmarknaden fortsätter att återhämta sig, men i långsam takt.

Det alla vet är att Trump-administrationen under det senaste året har gjort återkommande kriser till ett normaltillstånd. Höjda tullar, hot mot Grönland, hantering av Rysslands krig mot Ukraina, attacker på den amerikanska centralbankens oberoende med mera – och nu krig i Mellanöstern. Spännvidden för vad som kan hända med svensk ekonomi de närmaste åren är större än på mycket länge.

I det här läget är det rimligt att fråga sig om de svenska systemen för att hantera kriser är i den form de borde vara och om vår beredskap är god.

Tre ben behövs för stabilitet

Det ekonomisk-politiska ramverket vilar på tre ben: lönebildningen, penningpolitiken och finanspolitiken understödd av starka automatiska stabilisatorer.

När de tre samverkar på rätt sätt får vi prisstabilitet, hög tillväxt, hög sysselsättning och en ekonomi som klarar chocker. Det är ett ramverk som arbetsmarknadens parter och politiken byggde upp i kölvattnet av 90-talskrisen, och nu, när nya kriser hopar sig, är det värt att påminna sig om hur det fungerar.

Lönebildningen fungerar bra. Industriavtalet har sedan 1998 levererat det som det är konstruerat för att leverera: höga reallöneökningar över tid, ökad produktivitet, internationellt konkurrenskraftiga företag tillsammans med hög sysselsättning.

Penningpolitiken hanterade kostnadskrisen efter pandemin väl överlag. Om Irakkriget driver upp oljepriset ytterligare och under en längre tid, hamnar Riksbanken i ett läge där inflationen och realekonomin drar åt olika håll. Det kan bli en svår balansgång för en centralbank som just hunnit andas ut.

Finanspolitiken brister. Sverige har mycket goda statsfinanser, vilket ger en sittande regering möjlighet att agera. Men då behöver den göra det – i tid. Forskningen är tydlig: finanspolitiken, oavsett regering, reagerar ofta sent – det är också en återkommande kritik från Finanspolitiska rådet. Därför behövs automatiska stabilisatorer.

Att regeringar under flera vintrar kommer med besked om elprisstöd i efterhand vittnar om att det går för långsamt att få till politiska beslut i Sverige.

Att järnvägslinjer som Malmbanan fungerar dåligt är ett av många tecken på att också vår infrastrukturberedskap brister, och att politiken har svårt att fatta även viktiga *långsiktiga* beslut.

Finanspolitiken har dessutom under lång tid varit nästan helt frånvarande när det gäller arbetsmarknaden, vilket har lett till en onödigt hög arbetslöshet.

Beredskap byggs med automatiska stabilisatorer

Då finanspolitiken ofta reagerar för långsamt vid lågkonjunkturer och kriser är de automatiska stabilisatorerna avgörande. Utan att politiska beslut behövs försvarar de hushållens köpkraft, håller efterfrågan uppe och dämpar på så vis fallet i ekonomin. Två stötdämpare är i sämre skick än de måste vara: arbetslöshetsförsäkringen och systemet för korttidsarbete.

A-kassan har avrustats i tre decennier. I början av 90-talet fick en privatanställd tjänsteman med en medianlön ut 80 procent av sin tidigare lön i ersättning från a-kassan. 2024 uppgick ersättningen endast till 56 procent – under OECD-snittet och långt under våra grannländer.

När en ny lag trädde i kraft i oktober 2025 förstärktes dessutom nedtrappningen under arbetslöshetsperioden. Dag 151 får en privatanställd tjänsteman nu ut runt 23 800 kronor före skatt.

Dessa mycket stora försämringar innebär att försäkringens stabiliserande funktion har försvagats. När ersättningen sjunker, minskar de arbetslösa konsumtion och en konjunkturnedgång blir djupare än den hade behövt bli. När nästa kris kommer står vi bakom en halvt nedmonterad skyddsmur.

En annan lika viktig negativ effekt av en urholkad a-kassa är att den pressar individer till att ta vilket jobb som helst. Det försämrar matchningen på arbetsmarknaden, något som i förlängningen påverkar produktiviteten negativt.

Lösningen är tydlig: taket i a-kassan behöver höjas och indexeras mot löneutvecklingen. Den brantare nedtrappningen av ersättningsnivån som infördes under 2025 behöver tas bort. Det handlar inte bara om individers trygghet – det är också en fråga om svensk ekonomis återhämtningsförmåga. Vi fördjupar oss i arbetslöshetsförsäkringen i ett eget kapitel i rapporten.

Korttidsarbete är en annan försvarslinje som skyddar företag som i grunden är konkurrenskraftiga och deras anställda vid tillfälliga och allvarliga kriser. Sverige har i dag två parallella system för korttidsarbete – ett som kan aktiveras av regeringen vid ”djup lågkonjunktur”, samt ett öppet, permanent system, där arbetsgivare löpande kan ansöka om stöd.

Erfarenheterna från pandemin visar tydligt att det öppna systemet inte är byggt för stora kriser. Politiken tvingades till ständiga regeländringar och ansökningarna kunde inte hanteras rättssäkert. En statlig utredning föreslog redan 2023 att

de två systemen skulle ersättas av ett enda, en reviderad version av det öppna och permanenta systemet. Arbetsmarknadens parter har tillstyrkt utredningens förslag men regeringen har lagt det i byrålådan istället för att föra ut det i fält. Ett nytt system behöver komma på plats innan nästa kris – inte mitt under den.

Vi är förberedda för det som sker nu. Så sa statsminister Ulf Kristersson på en pressträff den 5 mars. Statsministerns ord riskerar att i det kollektiva minnet hamna i samma dåliga sällskap som Per Albin Hanssons.

Knappt två månader senare var tonen något annorlunda: *I det läget [vi är i nu] måste vi göra allting rätt här hemma. Det finns inget utrymme att chansa eller att hoppas på det bästa.*¹ De orden kan stå sig – om de följs av handling. Sveriges företag och löntagare ska inte längre behöva hoppas på det bästa när nästa kris kommer.

Sveriges beredskap är halvdan.

Tobias Lundquist
Tf. chefsekonom Unionen

¹ Pressträff 23 april.

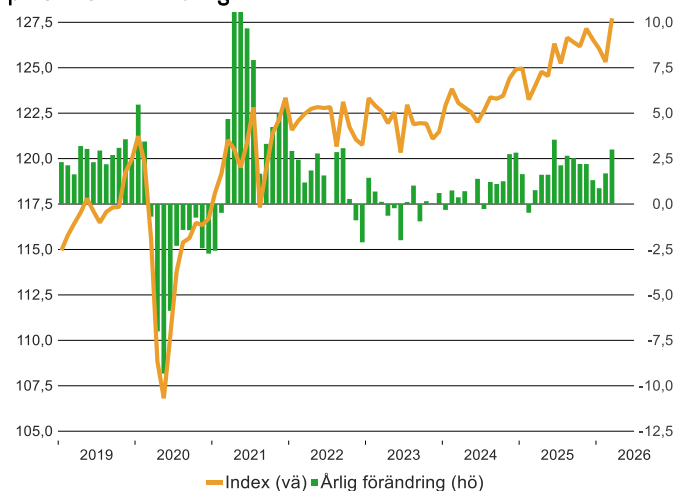
Exporten bär, beredskapen brister

2020-talet har hittills präglats av flera på varandra följande chocker som påverkat ekonomin negativt. För Sveriges löntagare har det mest utmärkande varit den stora kostnadskrisen med priser som sköt i höjden och en penningpolitik som behövde reagera kraftfullt för att bekämpa inflationen.

När räntorna höjdes snabbt fick det också tydliga effekter på konjunkturen. Lågkonjunkturen blev inte djup med drastiska fall i BNP som exempelvis under pandemin och finanskrisen, men den blev istället utdragen. I nästan tre års tid utvecklades svensk BNP mer eller mindre i sidled. Flera gånger har förhoppningar om en uppgång i ekonomin fått skjutas framåt i tiden. När inflationschocken hade lagt sig kom den nya administrationen i USA och trampade på världsekonomins broms pedal. Osäkerheterna har fortsatt under 2026 med nya tullhot i samband med Grönlandskrisen och Irankriget.

Det senaste året har den svenska ekonomin börjat ta fart. SCB:s månatliga BNP-indikator har sedan sommaren 2024 visat en tydligt stigande trend och lämnat perioden av sidledes förflyttning bakom sig. Under 2025 tog den ett rejält kliv uppåt och i utfallet för mars befestades den högre nivån, efter en mer trevande utveckling i januari och februari. När det första kvartalet summerades hade svensk BNP växt med 1,6 procent jämfört med ett år tidigare.

Diagram 1 BNP-indikatorn, index 2011=100 respektive årlig procentuell förändring

Källa: Macrobond och SCB

Utöver uppgången i BNP har även flera konjunkturindikatorer visat en positiv utveckling de senaste månaderna.

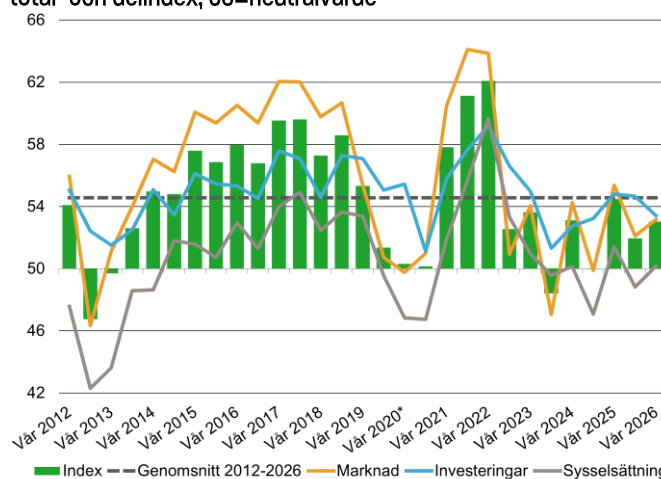
I Unionens senaste Branschbarometer som genomfördes runt månadsskiftet mars/april spår klubbarna en förbättring under det kommande halvåret jämfört med det föregående, även om förväntningarna totalt sett fortfarande är något dämpade jämfört med det historiska genomsnittet. Samtliga sektorer – industrin, bygg och tjänstesektorn – befinner sig

över 50, vilket är gränsen mellan negativt och positivt stämningläge, men en mer detaljerad branschuppdelning visar på stora skillnader.

Sammantaget är bilden klubbarna ger att det är den exporttunga industrin som i högre grad än den hushållsinriktade tjänstesektorn som kommer agera draglok för tillväxten det kommande halvåret.

Industrin dras framför allt upp av det exceptionellt starka läget inom försvarsindustrin, men samtliga industribranscher förutom kemiindustrin uppvisar en förbättring i stämningläge jämfört med i höstas.

Diagram 2 Konjunkturläget i näringslivet enligt Unionens klubbar, total- och delindex, 50=neutralvärde

*Våren 2020 genomfördes undersökningen i mars, strax innan pandemikrisens utbrott i Sverige.

Källa: Unionens Branschbarometer

Läget bedöms som gynnsamt även för läkemedels- och livsmedelsindustrierna. Även om stämningläget förbättrats är det fortfarande bekymmersamt inom fordons- samt skogs- & pappersindustrin. Fordonsindustrin i Europa pressas av den hårda konkurrensen från Kina i öst, framför allt gällande elbilar. Även om situationen är mer tillspetsad i andra EU-länder är också den svenska branschen tydligt påverkad. I andra stora industribranscher som maskinindustrin samt stål & gruv bedöms läget som i stort sett neutralt.

Inom tjänstesektorn bedöms stämningläget som starkast inom vissa företagstjänster och inom partihandeln. I fyra av sju branscher har stämningläget förbättrats sedan i höstas. Inom IT & telekom, detaljhandeln och transport & logistik har stämningläget istället försämrats, vilket bidragit till att index för den sammantagna tjänstesektorn försvagats något jämfört med höstens undersökning.

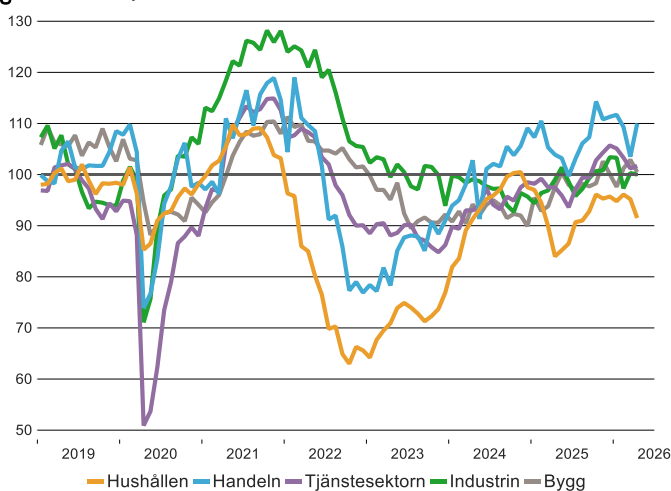
Resultaten i Branschbarometern betraktade över lite längre tid speglar den speciella situation som präglat ekonomin de senaste åren. Efter att tidigare ha svängt långsamt upp och ner i tydliga konjunkturcykler har indexet de senaste tre åren uppvisat en större ryckighet och fluktuerat runt neutralläget. Det här kommer av att det varit en lång period

där det varit ovanligt svårt att förutse utvecklingen även på kort sikt, då ekonomin har utsatts för flera chocker som företagen inte har haft erfarenhet av att hantera eller bedöma. Ett liknande mönster går att se i andra konjunkturmätningar.

Det samlade inköpschefsindexet för hela näringslivet har befunnit sig i tillväxtzonen hela det senaste året, med en större uppgång i mätningen för september 2025. En uppgång som sedan befastes i senare mätningar under året. Efter en oväntad nedgång i februari steg indexet kraftigt i mars för att sedan sjunka tillbaka något i april. Indexet för industrin är starkare än för tjänstesektorn, vilket går i linje med Branschbarometern.

Konjunkturinstitutets konjunkturbarometer, som också mäter stämningläget bland hushållen, har tydligt stärkts det senaste året. Riktningen har varit uppåtgående sedan i somras, under hösten passerade indexet 100-strecket för första gången sedan 2022. Under inledningen av 2026 har indexet försvagats något. I mätningen för april var den samlade indikatorn precis under det historiska genomsnittet som betyder att det är ett normalt stämningläge i ekonomin.

Diagram 3 KI konjunkturbarometer, index (100 är det historiska genomsnittet)

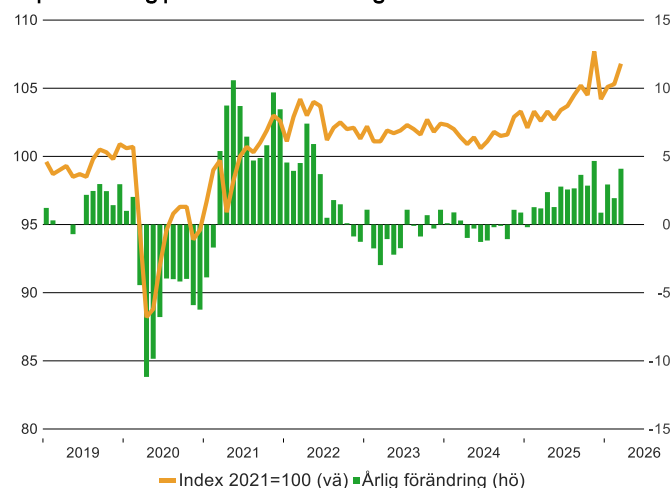
Källa: Macrobond och Konjunkturinstitutet

Det som framför allt förklarar uppgången under det senaste året är att hushållen blivit mindre pessimistiska i synen på ekonomin. Under 2026 syns dock en försvagning vilket kan bero på oro kopplat till konsekvenserna av Irankriget för svensk ekonomi. Stämningläget har också förbättrats inom industrin, bygg samt inom tjänstesektorn. Inom handeln har stämningläget i princip varit oförändrat sedan sommaren 2025, men med vissa svagare utfall tidigare under 2026.

Hushållens konsumtion tog fart 2025

Efter flera år av först negativ och sedan sidledes utveckling av hushållens konsumtion ökade den 2025 i en, för 2000-talet, relativt genomsnittlig takt. Särskilt stark var utvecklingen under det andra halvåret. Under inledningen av 2026 har hushållens konsumtion varit något svagare men ändå växt.

Diagram 4 Hushållens konsumtionsindikator, index 2021=100 respektive årlig procentuell förändring

Källa: Macrobond och SCB

Hushållen har till slut återtagit det tapp som skedde under kostnadskrisen och de konsumerar idag mer än innan den slog till. Återgången till tidigare konsumtionsnivåer har tagit längre tid än vad som var fallet efter såväl finanskrisen som under pandemin. Att nedgången i hushållens konsumtion under kostnadskrisen blev väsentligt längre än under finanskrisen hade sannolikt kunnat undvikas med en annan ekonomisk politik än den som regeringen genomdrevit, vilket Unionen har tyckt till om tidigare.²

Sedan konsumtionen bottnade under sommaren 2024 har återhämtningen varit relativt bred med uppgångar i sju av nio produktgrupper. Konsumtionen inom kategorierna ”recreation och kultur” samt ”möbler, hushållsutrustning med mera” har ökat betydligt mer än genomsnittet under 2000-talet, vilket är ett tecken på att hushållens marginaler ökat i takt med den förbättrade köpkraften. Den konjunktursläpiga kategorin ”restauranger, kaféer och hotell” har också ökat snabbare än vanligt.

² Se exempelvis ”Chefsekonomen har ordet” i tidigare konjunkturrapporter.

Tabell 1 Konsumtion efter ändamål, fasta priser, procentuell årstakt

	2020-2026M2	2024M7-2026M2
Detaljhandel med brett sortiment, mest livsmedel	1,5	1,3
Beklädnadshandel	0,6	0,0
Bostad, elektricitet och uppvärmning	1,2	1,4
Möbler, hushållsutrustning och förbrukningsvaror	2,7	7,5
Transporter och detaljhandel med motorfordon	0,6	1,4
Post- och telekommunikationer	3,8	3,5
Rekreation och kultur, varor och tjänster	4,4	7,4
Restauranger, kaféer och hotell	1,1	1,9
Övriga varor och tjänster	2,4	-1,1
Totalt	1,7	2,8

Källa: Macrobond, SCB och egna beräkningar

Försvarsatsningar driver offentlig konsumtion

Den offentliga konsumtionen under 2025 kan summeras som svag. Inom staten ökade konsumtionen jämfört med 2024 medan den istället minskade något inom kommunsektorn. Totalt sett förstärktes kommunsektorns ekonomi då ökningstakten på avsättningar till KPI-indexerade tjänstepensioner minskade samtidigt som kostnader för hyrpersonal sjönk.

Barnafödandet i Sverige fortsätter att sjunka vilket innebär färre barn i förskola och skola och därmed att den delen av offentlig konsumtion minskar. Samtidigt blir en allt större andel av befolkningen äldre, vilket gör att mer personal behövs både i sjukvården och i äldreomsorgen framöver. Detta innebär istället ett tryck uppåt på offentlig konsumtion. I vissa kommuner och regioner har det dock funnits anställningsstopp inom dessa verksamheter även under 2025.

Många kommuner och regioner har under kostnadskrisen tvingats till stora besparingar eftersom reglerna i det finanspolitiska ramverket inte tillåter dem att se till ekonomin över en konjunkturcykel på samma sätt som regeringen kan göra gällande statens finanser, utan kräver budgetbalans för varje år.

Antalet arbetade timmar i den offentliga sektorn, som är en indikator på offentlig konsumtion, var i princip oförändrade under 2025 jämfört med året innan. Inom staten ökade timmarna medan de var oförändrade inom regionerna. I kommunerna minskade antalet arbetade timmar något. Under 2026 lär de arbetade timmarna öka då finanserna förbättrats och budgetarna blivit mer expansiva.

³ Konjunkturinstitutet (2021), Finanspolitiska multiplikatorer i Sverige – ett allmän-jämviktsperspektiv.

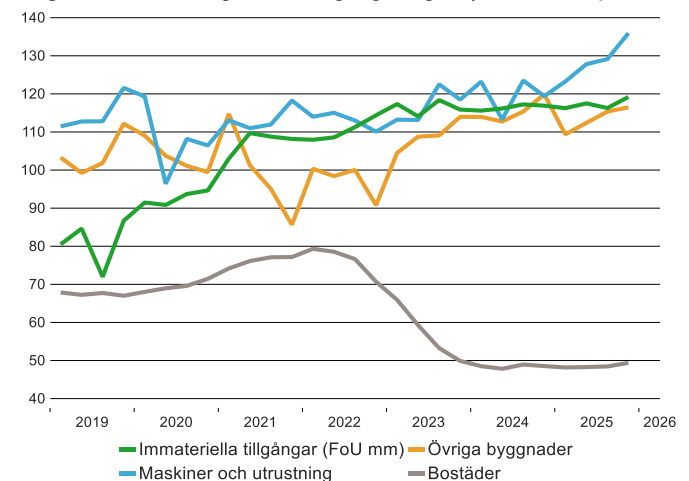
Statsbudgeten för 2026 är historiskt expansiv med ett reformutrymme på 80 miljarder kronor, vilket var mycket högre än de 34 miljarder som Konjunkturinstitutet bedömde utrymmet till.

Mycket av reformutrymmet går till skattesänkningar till hushåll och företag och inte till satsningar på offentlig konsumtion eller investeringar, vilket hade lett till en högre tillväxt.³ De satsningar som görs på offentlig konsumtion och investeringar går främst till försvaret, varav en del, genom inköp av försvarsmateriel, går till utlandet vilket inte resulterar i tillväxt och jobb i Sverige. Försvarssatsningarna kommer successivt att trappas upp till 2030 och dessa bidrar starkt till att den offentliga konsumtionen ökar, exempelvis genom fler arbetade timmar.

Vårbudgetpropositionen omfattar satsningar för 7,7 miljarder kronor. Huvuddelen är tillfälliga stöd riktade till hushållen för höga el- och drivmedelspriser under 2026. Unionen hade velat se mer av en beredskapspolitik från regeringens sida där ett förbättrat system för korttidsarbete ingår.⁴

Snabb ökning av investeringar som drivs av försvarsupprustningen

Investeringarna tog fart under det andra halvåret 2025 och ökade för helåret med 2 procent. Det var framför allt investeringarna i maskiner och utrustning som steg kraftigt vilket delvis är kopplat till upprustningen av försvaret. Bostadsinvesteringarna fortsatte att utvecklas sidledes till följd av låg efterfrågan.

Diagram 5 Investeringar efter tillgångsslag, miljarder, fasta priser

Källa: Macrobond och SCB

Försvarsatsningarna består förstås inte bara av saker som räknas som konsumtion (exempelvis fler anställda och fler övningsdygn) utan också av investeringar i exempelvis anläggningar, infrastruktur, forskning och vapensystem.

⁴ Se [Unionen efterlyser höjd beredskap för jobb i statsbudgeten](#).

Dessa bidrar till att bruttoinvesteringarna ökar kraftigt under 2026 och 2027.

Offentliga och privata investeringsbehov i klimatomställning, byggnader, datacenter, AI och energiförsörjning samt annan infrastruktur bidrar också till att bruttoinvesteringarna växer kraftigt. Till detta ska läggas att fler regioner och kommuner under 2026 kan börja göra investeringar som har skjutits på framtiden på grund av ansträngd ekonomi.

Unionens Branschbarometer visar att tillväxten i företagens investeringar kommer att fortsätta att ligga på en normal nivå, även om indexet sjunkit något sedan i höstas. Fokus på investeringar i nya marknader och i kapacitet har minskat. Detta vägs delvis upp av ökade investeringar i forskning & utveckling.

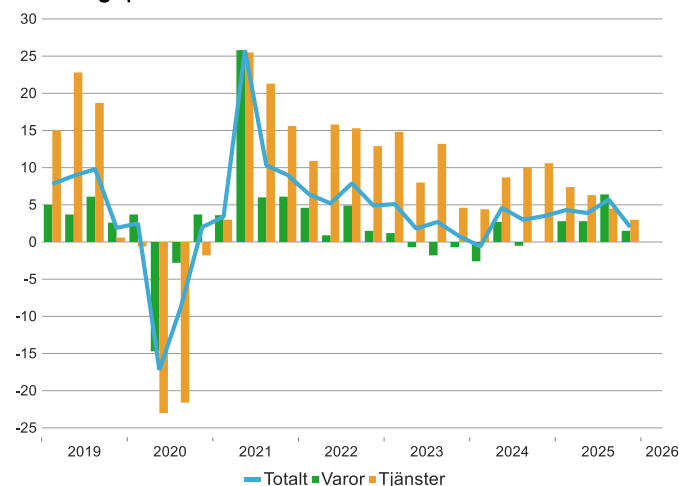
Investeringarna väntas öka generellt inom industrin men försvars- och övriga delar av tillverkningsindustrin sticker ut med den högsta investeringstillväxten. De fortsatt tuffa tiderna för skog & pappersindustrin visar sig även i minskade investeringar.

Bilden från våra klubbar i tjänstesektorn är liknande – investeringarna ökar relativt brett. Detaljhandeln, framför allt dagligvaruhandeln, gör relativt stora investeringar i kapacitet. Inom telekom väntas investeringarna minska.

Starka exportutsikter 2026 och 2027

Trots oro kring tullar och den globala handelspolitiken fortsatte svensk export att utvecklas relativt väl under 2025. Exporten steg relativt kraftigt i början av året men bromsade in under det fjärde kvartalet. Till skillnad från de senaste åren, när det främst varit tjänsteexporten som stått för tillväxten, ökade även varuexporten i årstakt. Det tredje kvartalet, alltså efter tullarnas införande, var något förvånande det starkaste för varorna.

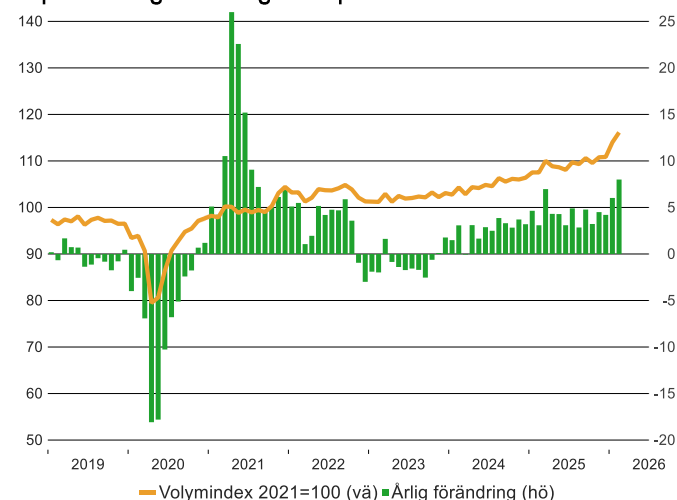
Diagram 6 Export av varor och tjänster, fasta priser, årlig förändring i procent

Källa: Macrobond och SCB

Volymutvecklingen för hela världshandeln tyder också på att så var fallet. Det skedde en snabb uppgång under årets tre inledande månader, vilken sedan följdes av en nedgång de efterföljande månaderna. Under hösten 2025, och särskilt i inledningen av 2026, har världshandeln ökat i en snabb takt.

Diagram 7 Världshandelns utveckling, fasta priser, volymindex respektive årlig förändringstakt i procent

Källa: Macrobond och CPB

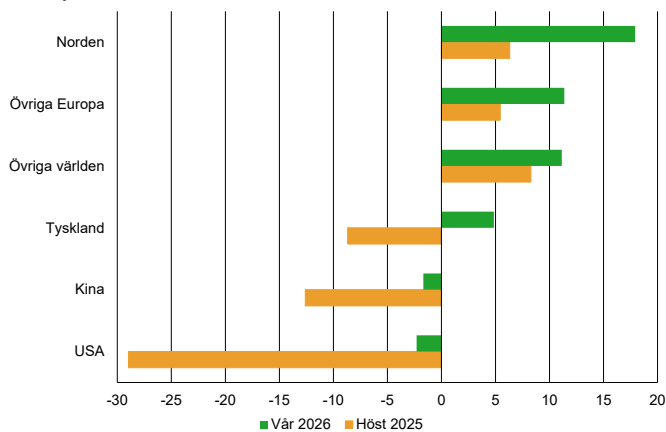
I Branschbarometern har klubbarna skruvat upp förväntningarna på kommande export rejält jämfört med undersökningen i höstas, när klubbarna väntade sig att exporten skulle ligga kvar på en oförändrad nivå. Detta gäller dock endast för industriklubbarna, tjänsteklubbarna förväntar sig oförändrad export det kommande halvåret.

Klubbarna fick även svara på frågan om hur olika exportmarknader kommer utvecklas för företaget under helåret 2026 jämfört med helåret 2025. Samma fråga ställdes i undersökningen i höstas (då avsåg frågan 2025 relativt 2024) och jämfört med då har förväntningarna nu reviderats upp på samtliga marknader.

Det är fler klubbar som väntar sig en lägre export till USA och Kina 2026 än 2025, än det är som väntar sig en högre. Till övriga marknader (Tyskland, Norden, övriga Europa samt övriga världen) är det däremot en övervikt för de klubbar som ser framför sig en exportökning i år.

Vi bedömer att exporten kommer växa med 3,0 procent under 2026. Nästa år väntas en starkare utveckling med en ökning på 3,5 procent.

Diagram 8 Utveckling på olika exportmarknader 2026 jämfört med 2025, justerat netto

Källa: Unionens Branschbarometer

Exporten håller upp tillväxten 2026

Den återhämtning i konjunkturen som inleddes under slutet av 2024 har goda förutsättningar att förstärkas framöver. Framför allt tack vare en stark utveckling av exporten.

I år har hushållens köpkraft stärkts ytterligare med fortsatt stigande reallöner, tidigare genomförda räntesänkningar som får genomslag i ekonomin och inkomstskatter och moms på livsmedel som sänkts. Det finns dock en betydande osäkerhet gällande hur Iran-kriget kommer att påverka pristrycket och hushållens stämningsslag har redan dämpats de senaste månaderna.

Sammantaget bedömer vi att Sveriges BNP växer med 2,3 procent i år och med 2,7 procent nästa år.

Tabell 2 Unionens prognos – försörjningsbalansen, jämförelser med föregående år, procent

	2025	2026	2027
BNP	1,5	2,3	2,7
BNP, kalenderkorrigerat	1,8	2,0	2,5
Hushållens konsumtion	1,6	2,1	2,9
Offentlig konsumtion	0,7	1,5	1,6
Fasta bruttoinvesteringar	2,0	3,1	3,1
Lagerinvesteringar	0,2	0,0	0,0
Export	3,9	3,0	3,5
Import	4,3	2,8	3,4

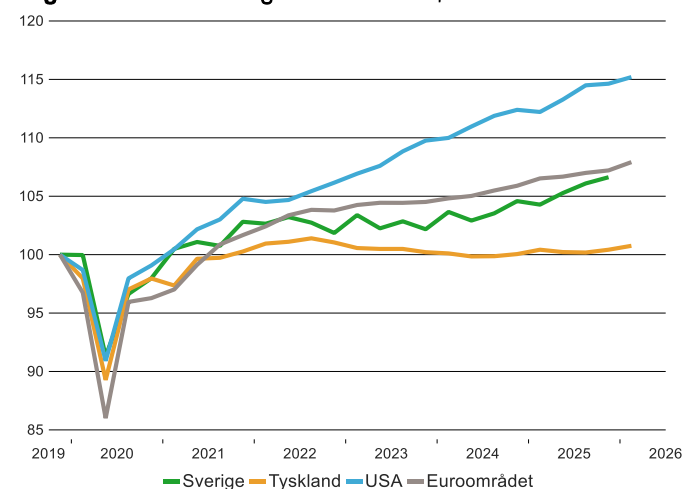
Källa: SCB och egna bedömningar

Internationell ekonomi

Sedan pandemin har tillväxten i den amerikanska ekonomin varit hög vilket till stor del beror på AI-boomen hos de amerikanska tech-jättarna. Hårt pressade hushåll och frånvaron av motsvarande investeringar i AI har lett till att tillväxten varit mer beskedlig i både euroområdet och i Sverige. När inflationen minskat och räntorna sänkts de senaste åren

har tillväxten börjat ta fart igen. I Tyskland har dock utvecklingen varit betydligt sämre än för övriga sammantagna euroområdet med i princip nolltillväxt sedan slutet av 2019. Tappade marknadsandelar i Kina, höga energipriser och eftersatt infrastruktur ligger bakom att tysk ekonomi inte levererat som under 2010-talet när tillväxten var relativt hög.

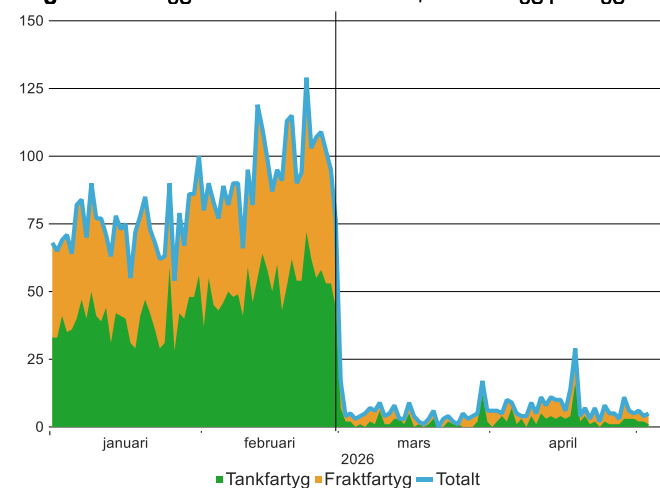
Diagram 9 BNP-utveckling i urval av länder, index 2019K4=100

Källa: SCB, Statistisches Bundesamt, US Bureau of Economic Analysis och Eurostat

De senaste månaderna har utvecklingen i världsekonomin präglats av stor osäkerhet till följd av Iran-kriget. I Hormuzsundet, där 20 procent av världens olja och 25 procent av världens konstgödsel passerar, har fartygstrafiken minskat kraftigt. Detta har ökat priset på bensin och diesel och riskerar också att pressa upp priserna på livsmedel framöver på grund av dyrare insatsvaror. I Suezkanalen, som är mer relevant för handeln med Europa, har fartygstrafiken dock inte påverkats av kriget.

Diagram 10 Fartygstrafik i Hormuzsundet, antal fartyg per dygn

Källa: IMF

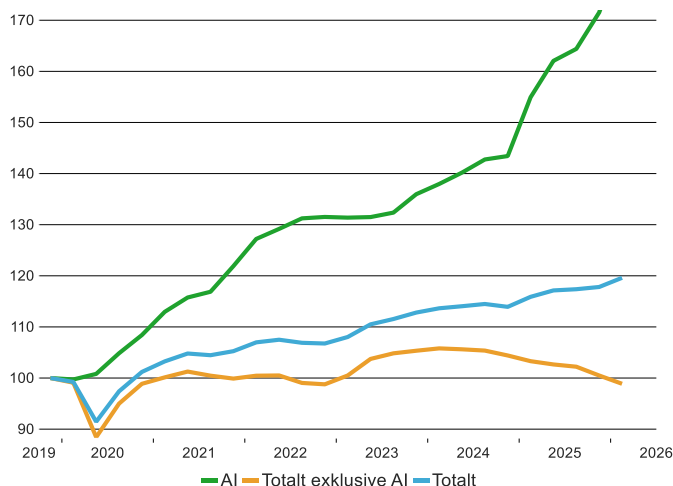
Den osäkerhet gällande handelspolitik som var dominerande under 2025 har minskat något men finns kvar i medvetandet. Inte minst på grund av de hot om strafftullar som den amerikanska administrationen riktade mot flera europeiska länder i samband med Grönlandskrisen i vintras. I februari underkände Högsta domstolen i USA metoden för införande av tullar vilket öppnar upp för återbetalning av

tullar till importören. Trots detta lär administrationen fortsätta på den inslagna vägen, dock med andra medel.

Trots det mycket osäkra världsläget bedömer IMF att den globala tillväxten kommer vara stabil vilket framför allt beror på en stark utveckling i Asien, Mellanöstern och Afrika söder om Sahara. Världsekonomin väntas växa med 3,1 procent i år och 3,2 procent 2027, en viss nedgång från 3,4 procent 2025. Riskerna finns dock på nedsidan.

I USA väntas tillväxten vara relativt stabil under 2026 och 2027 med ökningstakt på drygt 2 procent. Tillväxten stöds av finanspolitiken samt av att räntetrycket i ekonomin gradvis minskat genom sänkningar av centralbanken Federal Reserve. Den mycket höga investeringstakten i AI mildrar negativa effekter av minskad arbetskraftsinvandring och förhållandevis ljummen privatkonsumtion. Produktiviteten bromsar in till en nivå omkring det historiska genomsnittet framöver.

Diagram 11 Privata investeringar i USA, fasta priser, index 2019K4=100

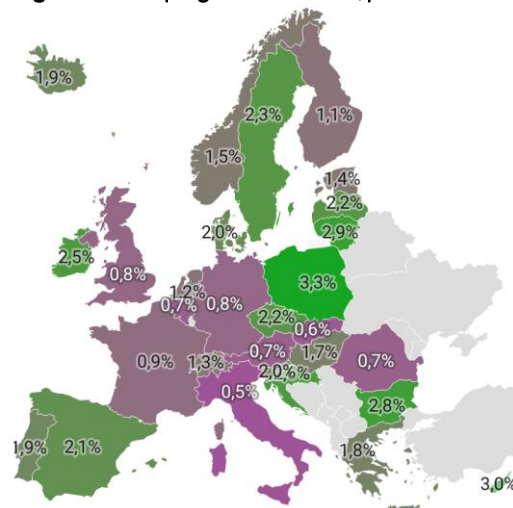

Not: Med AI avses investeringar i "Information Processing Equipment & Software". Kategorin utgjorde 4 procent av amerikansk BNP 2025.

Källa: US Bureau of Economic Analysis och egna beräkningar

Kina förväntas genom en stark exportindustri fortsätta driva en betydande del av den globala tillväxten. Tillväxten väntas dock dämpas från 5,0 procent 2025 till 4,4 procent 2026 och 4,0 procent 2027. Fortsatt stiltje i fastighetssektorn, en åldrande befolkning, avsaknad av välfärdssystem och lägre produktivitetstillväxt bidrar till den försämrade utvecklingen där framför allt hushållens svaga konsumtion tynger ned ekonomin.

Diagram 12 BNP prognoser för 2026, procentuell förändring årstakt

Skapad med Datawrapper

Källa: IMF och egna bedömningar (Sverige)

Tillväxten i euroområdet väntas sjunka något 2026 och 2027 med ökningstal strax över 1 procent. Höga energipriser till följd av krigen i Ukraina och i Iran påverkar de mer industriorienterade ekonomierna inom samarbetet negativt, samtidigt som en relativt stark euro gör exportvarorna från euroländerna till övriga världen dyrare. Höjd inflation riskerar att minska den redan svaga hushållskonsumtionen i euroområdet. Ökade försvarsinvesteringar har ännu inte i någon större utsträckning lyft ekonomierna men större effekter väntas kommande år.

Tillväxten väntas inte överstiga 1 procent under 2026 i något av de stora EU-länderna Tyskland, Frankrike och Italien. Utvecklingen förväntas vara desto bättre på den Iberiska halvön samt i flera delar av Central- och Östeuropa med tillväxttal runt 2 procent. För 2026 spås Polen följt av Litauen och Bulgarien ha den starkaste tillväxten i EU.

Tabell 3 Internationell BNP-tillväxt, procentuell förändring årstakt

	2025	2026	2027
Världen	3,4	3,1	3,2
USA	2,1	2,3	2,1
Kina	5,0	4,4	4,0
Euroområdet	1,4	1,1	1,2
Frankrike	0,9	0,9	0,9
Storbritannien	1,3	0,8	1,3
Italien	0,5	0,5	0,5
Spanien	2,7	2,1	1,9

Källa: IMF (april 2026)

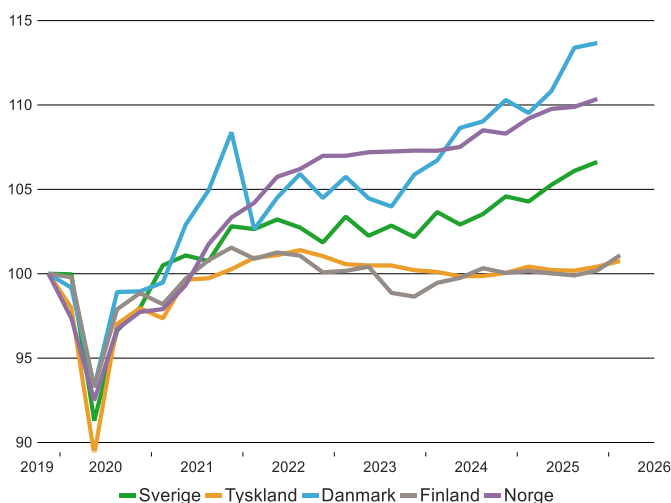
Geografiskt nära men ekonomiskt olika

De nordiska grannländerna och Tyskland har trots sin geografiska närhet till varandra länge haft väldigt olika ekonomisk utveckling, där Norge och Danmark presterat bättre medan Finland och Tyskland dragits med stora bekymmer.

Sedan 2019 har den danska ekonomin växt med nästan 15 procent, vilket till stor del beror på den väldigt starka utvecklingen i landets läkemedelsindustri. Exporten har under samma period ökat med 30 procent, vilket är något bättre än den svenska utvecklingen. Framåt väntas BNP-tillväxten växla ned till historiskt mer normala nivåer på 2,0 respektive 1,6 procent.

Även den norska ekonomin har utvecklats starkt. Särskilt under 2022, då de höga energipriserna som följde av Rysslands massiva attack mot Ukraina tyngde de andra ekonomierna men istället lyfte den norska olje- och gassektorn. Trots jämförelsevis hög inflation och åtstramande penningpolitik de senaste åren har den norska ekonomin fortsatt att utvecklas relativt starkt. Under 2026 väntas norsk tillväxt växla upp.

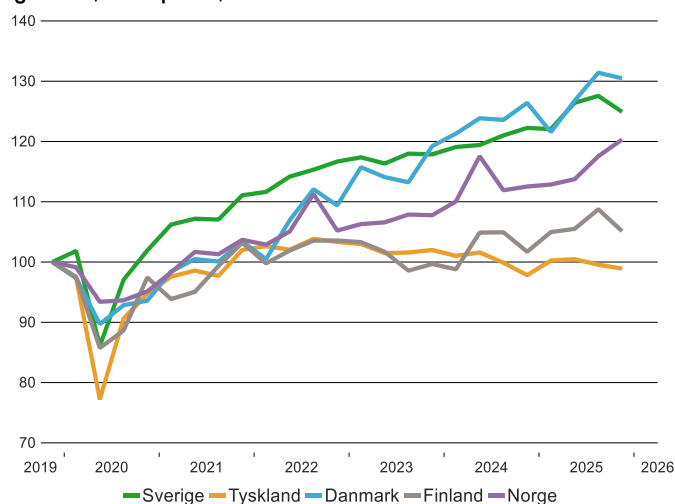
Diagram 13 BNP-utveckling i nordiska grannländer samt Tyskland, index 2019K4=100

Källa: SCB, Statistisches Bundesamt, DST, Statistikcentralen och SSB

Finland och Tyskland har båda haft en mycket svag utveckling sedan pandemin, vilket åtminstone delvis förklaras av en i princip stillastående utveckling av exporten. För finsk del växte exporten under 2025 men avståndet till de nordiska grannländerna är stort. Utöver problemen för exportindustrin tyngs Finland även av en hög statsskuld och en åtstramande finanspolitik. Tyskland har bättre förutsättningar i detta avseende men de höga energipriserna och snabbt förloade marknadsandelar i Kina kvarstår som bekymmer. De omfattande investeringarna i försvaret och infrastruktur bidrar till att lyfta BNP på längre sikt. IMF spår att konjunkturen kommer förbättras i både Finland och Tyskland 2026 och 2027.

Diagram 14 Exportutveckling i nordiska grannländer samt Tyskland, fasta priser, index 2019K4=100

Källa: SCB, Statistisches Bundesamt, DST, Statistikcentralen och SSB

Jämförelsen med våra nordiska grannländer och Tyskland gör det extra tydligt att det är den privata konsumtionen som tyngt den svenska ekonomin de senaste åren, eftersom det endast är Danmark som överträffar den svenska exportutvecklingen.

Tabell 4 BNP-tillväxt, procentuell förändring årstakt

	2025	2026	2027
Tyskland	0,2	0,8	1,2
Norge	1,1	1,5	1,3
Danmark	2,9	2,0	1,6
Finland	0,2	1,0	1,5

Källa: IMF (april 2026)

Vad säger facken i grannländerna om utvecklingen?

Ungefär en tredjedel av den svenska exporten går till våra nordiska grannländer eller till Tyskland. Den ekonomiska utvecklingen i dessa länder har med andra ord stor betydelse även för Sverige. Vi har därför, under andra halvan av april, bett en chefsekonom eller motsvarande på en facklig organisation i varje land att beskriva hur de ser på det ekonomiska läget i det egna landet. Vi även bett dem skriva om styrkor och beklaga sig över svagheter i ländernas ekonomier samt föreslå reformer som stärker ekonomin på antingen lång eller kort sikt.⁵

Danmark

Konjunktur

Neutralt konjunkturläge.

Väntar sig neutralt konjunkturläge även om ett år.

⁵ Svarande facklig organisation har varit Dansk Metal (Danmark), SAK (Finland), Fellesforbundet (Norge) samt DGB (Tyskland).

Skryster om

Sysselsättningen är på rekordnivå. Aldrig tidigare i Danmarks historia har så många varit sysselsatta som idag. Sysselsättningsgraden bland personer som normalt bara har en svag anknytning till arbetsmarknaden har ökat markant – till exempel för migranter. Dessutom är långtidsarbetslösheten extremt låg.

De offentliga finanserna är mycket starka och hållbara, vilket ger politikerna många möjligheter.

Beklagar sig över

Vi saknar arbetskraft med yrkesutbildning och för få unga väljer en yrkesutbildning. På sikt kan detta hämma produktiviteten och försena den gröna omställningen, som är mycket beroende av kunniga arbetstagare med yrkesutbildning.

Små och medelstora företag investerar inte tillräckligt i robotar och ny teknik. Detta kan hämma produktiviteten och skada ekonomins konkurrenskraft.

Önskereformer

Höja reseavdraget för att kompensera för stigande bensinpriser. Ökade investeringar i forskning och utveckling.

Finland

Konjunktur

Lågkonjunktur idag.

Väntar sig lågkonjunktur även om ett år.

Skryster om

Parlamentarisk överenskommelse om att satsa 4 procent av BNP på forskning och utveckling till 2030 (finansieras till en tredjedel av staten).

Beklagar sig över

Svag efterfrågan i ekonomin orsakad av 1) kraftiga nedskärningar i socialförsäkringar och offentliga utgifter samt 2) hög osäkerhet bland konsumenter på grund av ogynnsamma arbetsmarknadsreformer (och geopolitiska faktorer).

Önskereformer

Paket för att stärka löntagarnas ställning vad gäller till exempel uppsägningar, tidsbegränsade anställningar, strejkrätt, lokal lönebildning och medbestämmande vilket åtminstone delvis återställer konsumenternas förtroende och ökar konsumtionen. Stärka socialförsäkringar och arbetsförmedling enligt dansk flexicurity-modell.⁶

⁶ Anställningsskyddet är relativt svagt samtidigt som ersättningsnivån i a-kassan är hög och det finns en stark aktiv arbetsmarknadspolitik.

⁷ Husbankens uppdrag är att förhindra att människor hamnar i en missgynnad situation på bostadsmarknaden, hjälpa fler att skaffa och

Norge

Konjunktur

Högkonjunktur idag.

Väntar sig högkonjunktur även om ett år.

Skryster om

Den konkurrensutsatta industrin går riktigt bra med hög lönsamhet. Låg arbetslöshet.

Beklagar sig över

Trögt i byggbranschen (precis som i stora delar av Europa efter pandemin). Norge, likt Sverige, är en liten öppen ekonomi. Externa chocker (kriget i Ukraina, Iran-kriget, Trumps ryck och hopp i handelspolitiken) skapar prispress uppåt i ekonomin – och en motsvarande räntenivå. (Norges Bank har för närvarande en styrränta på 4,0 procent. I löneförhandlingarna 2026 har man utgått från en förväntad prisökning på 3,2 procent under 2026. Norges Bank har, liksom Riksbanken, ett inflationsmål på 2 procent.)

Önskereformer

Offentliga stimulanser för att få i gång byggsektorn – utöka låneramarna för Husbanken.⁷ Bygga studentbostäder. Dessutom måste något göras på regleringsnivå – de offentliga processerna är för långsamma.

En kompetensreform kopplad till vidare- och fortbildning som säkerställer att arbetstagarna har ekonomisk trygghet genom det gröna skiftet och AI.

Norsk industri har en komparativ fördel med relativt billig el. Utbyggnaden av ny el går fruktansvärt långsamt (stort motstånd mot landbaserad vindkraft, och kostnadsnivån för havsbaserad vindkraft – och vissa förväntar att man kan få billig kärnkraft inom två år (sic)). En energipolitisk reform blir otroligt viktig för norsk industris konkurrenskraft.

Tyskland

Konjunktur

Lågkonjunktur idag.

Väntar sig lågkonjunktur även om ett år.

Skryster om

Utbildad befolkning och socialförsäkringar.

behålla sina egna bostäder och stödja kommunerna i deras bostadspolitiska arbete.

Beklagar sig över

Svag inhemsk efterfrågan.

Nyliberal ideologi bland politiska ledare och bland ledande experter.

Önskereformer

Skattereform som omfördelar från rika grupper till fattigare.

Att alla investeringar undantas från skuldbromsen.⁸

Risker för prognosen

De senaste två åren har svensk ekonomi stärkts utan att arbetsmarknaden förbättras i motsvarande takt. Detta kan tala för att en snabbare återhämtning på arbetsmarknaden väntar runt hörnet, vilket i sin tur skulle stärka ekonomin genom att fler får möjligheten att konsumera mer.

En viktig faktor till den fortsatta förstärkningen av den svenska konjunkturen som vi ser framför oss ligger i att hushållens konsumtion även framöver utvecklas relativt väl. En risk på nedåtsidan för vår prognos är därmed att hushållen blir mer återhållsamma i sin konsumtion till följd av förhöjd inflation och den stora osäkerheten i omvärlden.

Irakkriget utgör en betydande risk för svensk ekonomi. I prognosen antar vi att en överenskommelse, som bedöms som stabil på medellång sikt, har slutits mellan de krigande parterna under det andra kvartalet 2026. Det är dock ett antagande som är förenat med stora osäkerheter. Om de förhöjda olje- och konstgödselpriserna skulle kvarstå under en längre tid är risken överhängande att Riksbanken och andra centralbanker tvingas höja styrräntorna, vilket skulle riskera att bromsa in tillväxten avsevärt. En utvidgning och/eller intensifiering av kriget skulle riskera att fler handelsvägar såsom Suezkanalen också hindras, vilket skulle innebära ytterligare risker för ett högre pristryck i världsekonomin och i förlängningen en global recession.

Andra geopolitiska spänningar och den stora grad av oförutsägbarhet som kännetecknar Trump-administrationen gör att riskerna är större än normalt. Större klarhet har förvisso växt fram kring nivåerna på och effekterna av USA:s tullar, men det står vid det här laget klart att den sittande administrationen i USA ser tullar som ett användbart medel för många olika politiska mål. Tröskeln för att bryta ingångna avtal är låg. Osäkerheten gällande förutsättningarna för handeln med USA kommer därmed av allt att döma ligga kvar på höga nivåer i flera år framöver. Skulle USA, som ett led i den maktkamp som tullarna är ett av flera uttryck för, hindra transporter på världshaven leder även detta till ökad risk för en global recession.

Risken att Trump-administrationen kan komma att påverka sin centralbank och dollarns värde gör att sannolikheten för en global finanskris är förhöjd. Risken för en AI-bubbla kvarstår om inte produktivitetsvinster med AI-användning börjar materialiseras. Likaså finns risker förknippade med USA:s stora och växande statsskuld.

Om den i nuläget positiva prognosen för USA:s tillväxt de närmaste åren slår fel och landets ekonomi istället utsätts för en snabb och kraftfull nedgång kan det också detta leda till likviditetsproblem i USA:s finansiella system, vilka kan spridas till övriga världen. Risken för en börskrasch i USA är förhöjd och på samma sätt som svenska hushåll är räntekänsligare än i många andra länder är de också relativt känsligare för börsutvecklingen, eftersom de har en jämförelsevis stor andel av sina tillgångar i aktier.

Kinas stora och snabba uppbyggnad av militären samt utvidgade maktanspråk i Syd kinesiska sjön, inte minst gällande Taiwan, oroar. En upptrappning från Kina i relation till Taiwan skulle riskera att förvärpa säkerhetsläget i regionen vilket är negativt för världshandeln.

Utvecklingen i Europa bär på risker både uppåt och nedåt. Försvars- och infrastruktursatsningar i Europa kan leda till ett mer positivt utfall på både kort och lite längre sikt. En fred på Ukrainas villkor i försvarskriget mot Ryssland skulle innebära stora möjligheter för Europa att vara med och bistå i återuppbyggnaden av landet.

Framöver spås den globala tillväxten i högre grad drivas av en stark utveckling i många länder utanför västvärlden. Detta kan skapa möjligheter för svenska företag att växa och etablera sig på nya marknader, vilket är positivt för både svensk tillväxt och sysselsättning. EU:s omorientering i handelspolitiken från USA till andra regioner i världen kan understödja denna utveckling.

⁸ Med ”skuldbromsen” avses lagstiftning som begränsar hur mycket den tyska staten får låna.

Unionens Branschbarometer

Unionen genomför två gånger per år Branschbarometern – en enkätundersökning bland de av förbundets klubbar som har minst 20 medlemmar och vars arbetsgivare tillhör det privata näringslivet. Huvudfokus är klubbarnas bedömningar av företagets utsikter inför det kommande halvåret, satt i relation till det senaste halvårets utveckling. Svaren presenteras nedbrutet på sektorer och branscher samt på geografiska regioner.

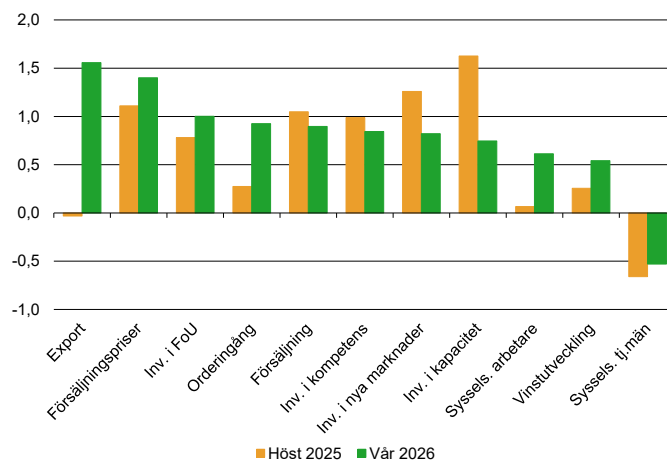
Klubbarnas förväntningar i höstas inför det då kommande halvåret har i flera avseenden visat sig stämma väl med den faktiska utvecklingen. Ekonomin mätt i BNP-tillväxt har utvecklats positivt, men den riktiga kraften i återhämtningen har uteblivit. Klubbarna förutsåg en trög utveckling på arbetsmarknaden och då särskilt avseende tjänstemännen; även det – tyvärr – en klarsynt förutsägelse.

Klubbarnas svar i vårens upplaga av Branschbarometern signalerar försiktig optimism gällande utvecklingen för näringslivet under årets andra och tredje kvartal. Undersökningens totalindex noteras på 53, alltså över det 50-streck som markerar gränsen mellan positivt och negativt stämningsslag.⁹ Det innebär en marginell förstärkning jämfört med för ett halvår sedan, men fortsatt en nivå under genomsnittet för perioden 2012–2026. (Se diagram 2 i rapportens prognoskapitel.)

Momentum skiftar – friskare vind i industrins segel

Marknadsindikatorerna – alltså ordergång, försäljning och vinst – har sammantagna stärkts sedan i höstas, det samma gäller utsikterna för sysselsättningen, som gått från negativa till att nu peka mot en utveckling sidledes. Investeringarna väntas på en övergripande nivå växa, men något långsammare än vad klubbarnas prognoser pekade mot i höstas.¹⁰

Diagram 15 Förväntansläget uppdelat på indikatorer, förväntad förändring i procent jmf föregående halvår

Källa: Unionens Branschbarometer

För de enskilda indikatorerna är det förväntan gällande exportens utveckling som stigit mest sedan i höstas. Även gällande försäljningspriser, ordergång och sysselsättning för arbetare är ökningen tydlig. Största sänkningen av förväntad förändring jämfört med utsikterna i höstas gäller investeringar i kapacitet, men de väntas trots detta växa. I likhet med i höstas ser klubbarna sammantaget en negativ utveckling det kommande halvåret gällande sysselsättningen för tjänstemän. Kontrasten gentemot arbetsmarknaden är än tydligare nu än då, eftersom sysselsättningen för den personalkategorin alltså stärkts och nu väntas växa.

Det har skett ett skifte i stämningsslag mellan industrin och tjänstesektorn sedan i höstas. Då var det den mer hemmamarknadsinriktade tjänstesektorn som såg relativt ljusare på utvecklingen gällande efterfrågan och lönsamhet det närmaste halvåret än vad som var fallet för industrin. Nu är istället industriklubbarna tydligt mer positiva än tjänsteklubbarna gällande sju av elva indikatorer – motsatsen gäller bara för en (investeringar i kompetens). Störst är skillnaden i förväntningar mellan sektorerna gällande export, försäljning, ordergång, investeringar i kapacitet och sysselsättning för tjänstemän. Av de 22 staplarna i diagram 16 är det bara den sistnämnda för tjänstesektorn som pekar mot en negativ utveckling det kommande halvåret.

⁹ Notera att gränsen mellan positivt och negativt stämningsslag går vid 50, och att det teoretiska maxvärdet för en bransch är 100.

¹⁰ Marknadsutsikterna (som utgörs av ordergång, försäljning och vinst) står för 3/5 av vikten i index, sysselsättningen och investeringarna för 1/5 vardera.

Unionens Branschbarometer

Det kommande halvåret i förhållande till det senaste halvåret – branschindelad*

Våren 2026	Industri				Bygg	Tjänster						
	Bas-industri	Fordons-industri	Maskin- & metall-varu-industri	Övrig tillverknings-industri	Bygg	IT & telekom	Konsult & bemanning	Transport & logistik	Övriga företags-tjänster	Detalj-handel	Parti-handel	TOTALT
Orderingång	→	→	↗	↕	↗	→	↘	→	↗	→	↗	↗
Försäljning	→	→	↗	↕	↗	→	↘	→	↗	↗	↗	↗
Export	→	→	↕	↕	↕	→	↗	→	-	↕	→	↗
Försäljnings-priser	→	↗	↕	↕	→	↕	↗	↗	↗	→	↕	↗
Vinstut-veckling	↘	↘	↗	↕	↗	↗	↗	↘	↗	↗	↗	↗
Investeringar												
I kapacitet	↗	↘	↗	↕	↘	→	→	→	→	↗	↗	↗
I nya marknader	→	→	↗	↕	↘	→	↗	→	↗	↗	↗	↗
I FoU	↘	→	↗	↕	↘	→	↗	↗	↗	→	→	↗
I kompetens	↘	↘	→	↗	↗	→	↗	↗	↗	→	→	↗
Sysselsättning												
Arbetare	→	→	↘	↕	↗	→	↗	↘	↕	→	↗	↗
Tjänstemän	↘	↘	→	↕	↗	↘	↘	↘	↗	↘	↗	↘

* Basindustri: kemi, skog/papper och stål/gruv.

Övrig tillverkningsindustri: elektronik, försvar, livsmedel, läkemedel, trä & möbel och övriga branscher inom tillverkningsindustri.

Konsult & bemanning: IT-konsulter ingår i denna bransch och inte i IT & telekom.

Teckenförklaring

Ökning med mer än 5%

Ökning med 2,5 till 5%

Ökning med 0,5 till

Oförändrat

Minskning med 0,5 till 2,5%

Minskning med 2,5 till 5%

Minskning med mer än 5%

Unionens Branschbarometer

Det kommande halvåret i förhållande till det senaste halvåret – regionindelat*

Våren 2026	Norr	Mitt	Mälardalen exkl. Stockholm	Stockholm	Östra Götaland	Västra Götaland exkl. Göteborg	Göteborg	Syd inkl. Malmö/Lund	Totalt
Orderingång	↗	↗	↗	↗	↗	↑	↘	↗	↗
Försäljning	↗	↗	↗	→	↗	↑	→	↗	↗
Export	↗	↗	↗	↗	↑	↑	↘	↗	↗
Försäljnings- priser	→	→	↗	↗	↗	↑	↗	↗	↗
Vinstut- veckling	↓	↗	→	↗	↗	↑	↘	↗	↗
Investeringar									
I kapacitet	↗	↑	↗	→	↑	↗	↘	↑	↗
I nya marknader	→	↗	↗	→	↑	↑	↗	↗	↗
I FoU	→	↗	→	↗	↗	↗	→	↗	↗
I kompetens	↘	↗	→	↗	↗	↗	↘	→	↗
Sysselsättning									
Arbetare	↗	↗	↗	↗	↗	↗	↘	↗	↗
Tjänstemän	→	→	→	↘	→	↗	↘	↗	↘

* Norr: Lappland, Norrbotten, Västerbotten, Ångermanland, Medelpad, Jämtland och Härjedalen.

Mitt: Hälsingland, Gästrikland, Dalarna och Värmland.

Mälardalen: Uppland, Södermanland, Västmanland, Närke och Gotland.

Östra Götaland: Östergötland, Småland och Öland.

Västra Götaland: Västergötland, Dalsland, Bohuslän och norra Halland.

Syd: Blekinge, södra Halland och Skåne.

Teckenförklaring

Ökning med
mer än 5%

Ökning med
2,5 till 5%

Ökning med
0,5 till

Oförändrat

Minskning
med 0,5
till 2,5%

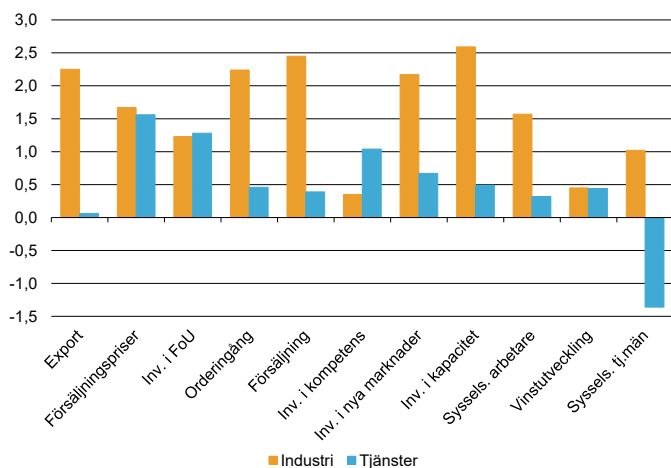

Minskning
med 2,5
till 5%

Minskning
med mer
än 5%

Diagram 16 Förväntansläget uppdelat på indikatorer och sektor, förväntad förändring i procent jmf föregående halvår

Källa: Unionens Branschbarometer

På denna övergripande sektornivå kan alltså konstateras att det är exportindustrin som väntas stå för en tydlig förbättring av stämningläget det kommande halvåret, även avseende sysselsättningen. Som helhet väntas tjänstesektorn istället röra sig sidledes och tyngas av svag efterfrågan på tjänstemän. Det ska dock understrykas att den sammanlagda tjänstesektorn alltså inte väntas växla ner – någon försämring jämfört med det senaste halvåret ligger inte i korten.

Kemiindustrin särskilt tyngd av Irankriget – försvarsindustrin marscherar vidare

Indexförbättringen inom industrin sedan i höstas är branschmässigt bred och gäller samtliga av de ”huvudbranscher” inom industrin som vi redovisar i rapporten. Dock handlar det för både basindustrin och fordonsindustrin om förbättringar från ett svagt läge – de branscherna ligger nu snarare i gränslandet till den neutrala zonen, istället för en bit ner på den negativa delen av skalan som var fallet för ett halvår sedan.¹¹ Särskilt gäller detta delbranschen skog & papper inom basindustrin som gått från brant fall i höstas till en mer lindrig försämringstakt nu (från index 30 till 45). Att branschen fortsatt befinner sig i ett utsatt läge indikeras av att lönsamheten enligt nästan alla skog & pappersklubbar bedöms vara sämre eller mycket sämre än normalt (-88 i netttotal).¹²

Kemiindustrin – en annan av delbranscherna inom basindustrin – går med sänkt index och svagt negativa utsikter (index 47) mot den breda positiva trenden inom industrin.

¹¹ Den neutrala zonen är det snäva indexspannet runt 50 (över 48 men under 52) som indikerar en oförändrad utveckling.

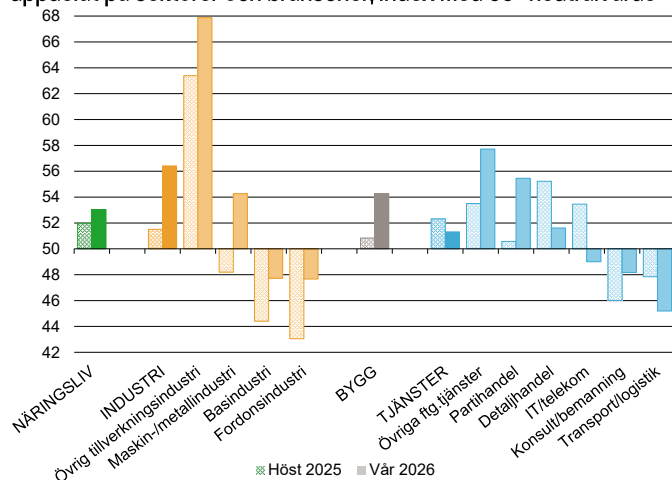
¹² Skalan går mellan -100 (alla svarande bedömer lönsamhetsläget som sämre än normalt) och +100 (alla bedömer lönsamhetsläget som bättre än normalt), med 0 som ett neutralt läge.

¹³ Övrig tillverkningsindustri utgörs av: elektronik-, försvars-, livsmedels-, läkemedels-, trä & möbelindustri samt övriga branscher inom tillverkningsindustrin. Övriga företagstjänster består av tjänsteföretag

Kemiklubbarna förväntar sig minskad export, vinst och sysselsättning. Kopplingen till de stigande priserna på olja och fossilgas till följd av Irankriget är stark. Branschen behöver dessa råvaror som insatsvaror och drabbas som elintensiv verksamhet också av de höga elpriserna som den dyrare gasen medfört. Ingen annan bransch/delbransch i undersökningen väntar sig lika snabbt stigande inköspriser det närmaste halvåret som kemiindustrin.

Klubbarna inom stål & gruvindustrin är mindre negativa än övriga basindustrin (index 50). Försäljningspriserna och vinsten väntas visserligen sjunka men efterfrågan ser ut att växa något, investeringarna ökar och till skillnad från i övriga basindustrin väntas inte sysselsättningen minska. Liksom för skog & papper påverkas lönsamheten i stål & gruvindustrin negativt av den svenska kronans förstärkning gentemot amerikanska dollarn sedan början av 2025, dock finns fler förklaringar än denna till att lönsamheten enligt klubbarna är tydligt sämre än normalt.

Diagram 17 Förväntansläget i Unionens Branschbarometer uppdelat på sektorer och branscher, index med 50=neutralvärde¹³

Källa: Unionens Branschbarometer

Fordonsindustrins index stiger jämfört med i höstas, men något konjunkturlyft väntar inte det närmaste halvåret. Branschen är fortsatt pressad. Orderingång och försäljning väntas gå i sidled och såväl investeringarna som sysselsättningen minska. Det sistnämnda handlar om att fortsatta neddragningar förutses på tjänstemannasidan, till skillnad från på arbetarsidan. Lönsamhetsläget bedöms av klubbarna som ytterligare något sämre än i höstas, vilket innebär

med det gemensamma att de i huvudsak har andra företag/offentlig sektor som sina kunder samt tillhör branscher som inte samlar ett tillräckligt svarsunderlag i undersökningen för att särredovisas, detta inkluderar exempelvis verksamheter inom säkerhet, callcenter och facility services. Basindustrin utgörs av följande underbranscher: kemi-, skogs- och pappers- samt stål- och gruvindustri. IT-konsulter ingår i branschen konsult & bemanning, och inte i IT & telekom.

en ny lägsta notering sedan frågeformuleringen introducerades i Branschbarometern hösten 2018. Vinsten väntas också sjunka ytterligare det kommande halvåret.

För maskin & metallvaruindustrin ser det närmaste halvåret mer lovande ut. Anförda av växande export stärks marknadsutsikterna och investeringarna kommer att öka – dock inte sysselsättningen.

Det kluster av resterande delbranscher inom tillverkningsindustrin som vi samlar under den prosaiska benämningen ”övrig tillverkningsindustri” fortsätter i överlägsen stil att toppa listan över branschernas stämningssläge, denna gång med indexnoteringen 68. Försvarsindustrin agerar förstas fortsatt draglok och förväntas även det närmaste halvåret att expandera kraftigt på alla sätt. Alla tre delindex – alltså marknad, investeringar och sysselsättning – ligger skyhögt. Ingen annan delbransch/bransch har lika höga lönsamhetsomdömen (+64), nästan alla försvarsklubbar uppger att arbetsgivaren har arbetskraftsbrist och nästan ingen anger efterfrågan som ett hinder för expansion. Istället uppger hälften att det är brister hos leverantörer som främst utgör ett sådant hinder. Vi kan återigen konstatera att den turbulenta och konfliktfyllda omvärlden krasst sett gynnar försvarsindustrin. Talande är att den även sticker ut i undersökningen som den enda export- och importtunga branschen där inte någon av klubbarna anger kriget i Ukraina och Iran som ett hinder för verksamhetens expansion.

Även resten av delbranscherna i den övriga tillverkningsindustrin ger starka prognoser – både läkemedel och livsmedel hör till de med högst index i vårens upplaga av Branschbarometern. Den enda mer tydliga avvikelser inom den över lag så optimistiska övriga tillverkningsindustrin är att sysselsättningen inom läkemedelsindustrin inte väntas öka det närmaste halvåret (men heller inte minska).

Fortsatt trögt för tjänstemännen i tjänstesektorn

Hälften av tjänstebranscherna noterar lägre index nu än i höstas, men bara transport & logistik indikerar negativ utveckling. Noterbart för den branschen är att de negativa utsikterna, av klubbsvaren att döma, inte primärt handlar om vikande efterfrågan, utan beror på ett högt kostnadstryck. Branschen är en av de i undersökningen med högst ökningstakt på inköpspriserna, både sett till det senaste och det kommande halvåret (kopplingen till drivmedelspriser och Irankriget bör vara stark), men den hör inte till de branscher som väntas höja försäljningspriserna mest. Resultatet blir att transport & logistik enligt klubbarna är den bransch i undersökningen med kraftigast försämrad vinst och sysselsättning det kommande halvåret, och det från ett utgångsläge där branschen redan har den relativt sett sämsta lönsamheten.

Partihandeln ser relativt ljus på utsikterna. Här är det värt att påminna om att undersökningen tar fasta på förväntningarna på det kommande halvåret jämfört med det närmast föregående – och i partihandelns fall är utgångsläget inte starkt. Klubbarna i branschen har nu i sex raka upplagor av undersökningen angivit lönsamhetsläget som sämre än normalt. Men – nu verkar det alltså som att kurvan börjar peka uppåt, med draghjälp inte minst från den mer positivt stämnda industrin samt från i alla fall anläggningsdelen av byggbranschen. Noterbart är att partihandeln hör till de branscher med högst förväntad ökningstakt gällande inköpspriser framöver – återigen gör sannolikt stigande transportkostnader till följd av Irankriget avtryck. Men det är också den bransch som väntas höja sina egna försäljningspriser i snabbast takt, till och med så pass att den nedpresade lönsamheten väntas stärkas.

Detaljhandeln kommer som helhet röra sig sidledes. Det stora sänknet är utsikterna för sysselsättningen inom sällanköpshandeln och då främst avseende tjänstemän – något som inte minst bilhandlarna starkt bidrar till. Just bilhandlarna har haft en tuff tid där de tre senaste åren varit de med minst antal nyregistrerade personbilar i Sverige sedan botenåret 2013. På få områden har effekterna på hushållens konsumtionsnivå av först inflations- och sedan räntetoppen under 2022–24 varit lika tydliga som gällande nybilsförsäljningen. Inledningen av 2026 har inte inneburit någon tydlig vändning uppåt, och enligt klubbarna kommer heller inte någon sådan under det andra eller tredje kvartalet. Snarare tvärtom, och neddragningar är att vänta. Sammanfattningsvis kan konstateras att bilhandlarna är det segment som tynger ner den sammantagna sällanköpshandeln till en indexnotering strax under 50.

Dagligvaruhandeln skickar däremot positiva signaler såväl gällande marknadsutveckling som investeringar och sysselsättning. Särskilt värd att notera är en robust ökning av sysselsättningen på arbetarsidan, snabbt stigande kapacitetsinvesteringar och – med tanke på den nyligen sjönsatta sänkningen av matmomsen – att försäljningspriserna i stort sett väntas vara oförändrade.

Utsikterna för sällanköpshandeln ses ibland som en bra indikator på hushållens konsumtionsnivå, som ju har stor påverkan på svensk BNP-tillväxt. Har klubbarna rätt i sina prognoser pekar dessa resultat alltså inte mot att något starkt uppsving är att vänta det kommande halvåret gällande den delen av samhällsekonomin. Den bilden bekräftas av uppdelningen av alla klubbansvar baserat på vilken av tre grova kundgrupper som produktionen i huvudsak riktas till, där producenterna av konsumentprodukter visserligen ligger över neutrala strecket med ett index på 52, men lägre än både producenterna av insatsvaror/-tjänster till näringslivet

(54) och de som säljer till offentlig sektor (67)¹⁴. Även denna gruppering och skärning av resultaten tyder alltså på att det är export och offentlig konsumtion/investeringar som främst kommer accelerera konjunkturen det kommande halvåret.

Gällande IT & telekom är profilen tudelad, så som den varit under det senaste året, med telekom som främst sänks av negativa sysselsättningsutsikter (och då särskilt gällande tjänstemän)¹⁵ och IT-delen av branschen som är positiv. Notera dock att IT-klubbarna inte är lika starkt positiva nu som i de senast föregående undersökningarna. Försäljning och sysselsättning väntas inte växa utan röra sig i sidled och lönsamhetsläget har försämrats och är sämre än normalt. Telekom noterar för femte raka undersökningen index under 50, denna gång 47. Det handlar främst om de negativa utsikterna gällande tjänstemännen, men även försäljningen väntas minska något och så även investeringarna. Försäljningspriserna och vinsten väntas dock stiga och lönsamheten ser bättre ut än på flera år.

Inom konsult & bemanning kvarstår bilden från i höstas med negativa IT-konsulter (index 44) medan teknikkonsulterna är mer neutralt stämde – dock utan signaler om att något vidare uppsving är att vänta (index 49). Lönsamhetsläget är fortsatt mycket dåligt för IT-konsulterna och även för teknikkonsulterna är det numera tydligt sämre än normalt. Anmärkningsvärt givet den allmänt dystra lägesbilden för IT-konsulterna är att investeringar i kompetens väntas öka i snabb takt i den delbranschen – något som normalt sett inte är fallet i tider när efterfrågan på arbetskraft och lönsamheten är svag. En möjligen naivt optimistisk hypotes är att detta är ett utslag av snabb AI-utveckling, och med den krav på investeringar i personalen för att branschen alls ska kunna vara relevant för kunderna.

För både IT- och teknikkonsulterna väntas minskad sysselsättning. Branschen pekas ibland ut som en tidig indikator på förändrat stämningsslag för den breda arbetsmarknaden – i skiften uppåt stiger efterfrågan på inhyrd arbetskraft innan mer trögrörliga anställningsprocesser hunnit komma i mål och när en vändning nedåt anas är det ofta konsulterna och de bemanningsanställda som får ta första smällen på arbetsplatserna. I den mån det stämmer ger alltså konsult & bemanningsklubbar inte någon signal om att en tydlig förbättring av arbetsmarknaden för de privata tjänstemännen är att vänta det kommande halvåret.

Detta förstärker det mer direkta och brett förankrade budskapet från klubbarna som kommer av konstaterandet att

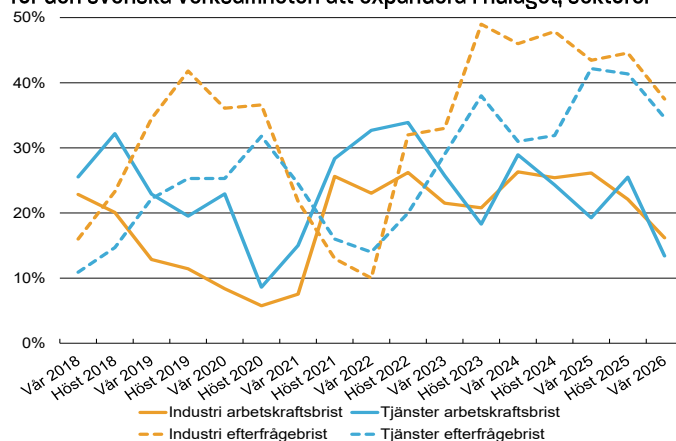
det bara är i fyra av elva huvudbranscher som sysselsättningen för tjänstemännen väntas öka det kommande halvåret, medan den istället väntas minska i sex och minska något på den sammanviktade totalnivån.

Bristen på arbetskraft avtar – trots förbättrad konjunktur

Som bitvis redan refererats anger klubbarna i Branschbarometern vilket eller vilka som i nuläget är de främsta hindren för företagens svenska verksamhet att expandera.

För både industrin och tjänstesektorn har andelen klubbar som svarar att bristande efterfrågan är ett av de främsta hindren för expansion sjunkit tydligt från respektive toppnivå, om än mest för industrin. För industrin ser nedgången ut att ha pågått i ungefär två år, medan den för tjänstesektorn snarare pågått under det senaste året. Det är inte en stor förändring, men skvallrar ändå om förbättrad konjunktursituation.

Diagram 18 Bristande efterfrågan (på hemma- och/eller exportmarknad) samt arbetskraftsbrist som ett av främsta hindren för den svenska verksamheten att expandera i nuläget, sektorer

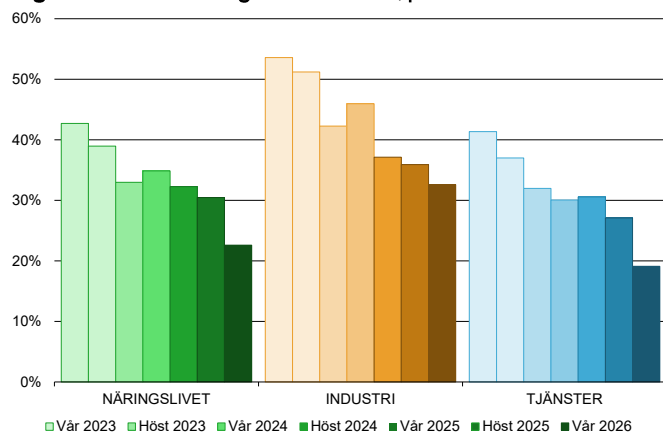

Källa: Unionens Branschbarometer

Samtidigt har även andelen som svarar att arbetskraftsbrist är ett av dessa hinder minskat. För tjänstesektorn har andelen mer än halverats sedan toppnoteringen 2022 och även inom industrin har den minskat tydligt. Dessa resultat ligger helt i linje med utvecklingen av andelen klubbar i respektive sektor som svarar att arbetsgivaren har vakanser, alltså icke tillsatta lediga tjänster. Den andelen har mer än halverats de senaste tre åren inom tjänsteföretagen och nästan halverats inom industrin under samma period.

¹⁴ Denna kategori dras förstås upp kraftigt av producenterna av försvarsmateriel, vilkas kunder är stater.

¹⁵ En notering: senast som telekom inte aviserade negativa utsikter för sysselsättning var våren 2023 – det är en bransch som i särskilt hög grad är ständigt stadd i förändring.

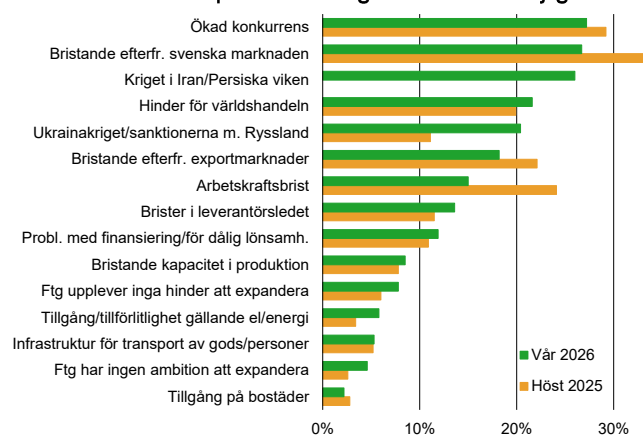
Diagram 19 Andel företag med vakanser, procent

Källa: Unionens Branschbarometer

Dessa två trender följer inte en enhetlig intuitiv logik. När en sjunkande andel ser bristande efterfrågan som ett av de främsta hindren för expansion tyder det på en förbättrad konjunktur. När konjunkturen stärks växer normalt sett efterfrågan på arbetskraft – varvid bristen på densamma växer och antalet vakanser likaså. Här ser vi istället tecken på en starkt efterfrågan under 1–2 års tid, samtidigt som bristen på arbetskraft *minskar* och så även vakanserna.

En positiv tolkning av denna till synes motsägelsefulla utveckling är att detta är ett tecken på att matchningen på arbetsmarknaden fungerar bättre nu än för några år sedan. Den höga och endast i långsam takt minskande arbetslösheten (läs mer om det i arbetsmarknadskapitlet) talar dock emot denna förklaring. En alternativ tolkning: den ökade efterfrågan leder inte i samma grad som vid tidigare konjunkturuppgångar till att även efterfrågan på arbetskraft ökar, möjligen till följd av AI-implementeringar eller andra typer av kapitalinvesteringar. Resultatet borde synas i stigande produktivitetstillväxt. Hittills har vi dock inte hittat övertygande belegg i våra undersökningar för att just AI-investeringar skulle ha effekter av den storleken på bemanningsbehoven på den svenska arbetsmarknaden.

Ytterligare en faktor i sammanhanget kan vara de senaste årens stora, snabba och svåröversäglbara kriser i Sverige och omvärlden, och ett antagande om att dessa erfarenheter gjort företagen mer försiktiga än tidigare med att anpassa personalstyrkan uppåt. Om detta stämmer borde kurvorna för bristen på arbetskraft och vakanser vända uppåt om konjunkturuppgången håller i sig i linje med klubbarnas förutsägelser.

Diagram 20 Vilket/vilka är de främsta hindren för den svenska verksamheten att expandera i nuläget? Flera svar möjliga

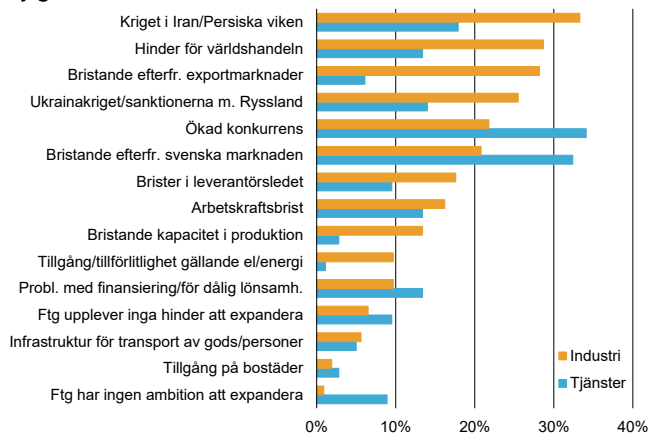
Källa: Unionens Branschbarometer

Apropå osäkerheten i omvärlden. Till den trio av hinder för expansion som störst andel klubbar anger hör utvecklingen gällande Iran-kriget – cirka en fjärdedel svarar detta, med stor tyngdpunkt på industrin (övriga två hinder i toppen är ökad konkurrens och bristande efterfrågan från svenska marknaden). Var tredje industriklubb ser detta som det/ett av de största hindren. Omvänt: drygt 80 procent av de som svarat detta är klubbar på företag som exporterar. Samma klubbar ser också i hög grad kriget i Ukraina/sanktionerna mot Ryssland och utvecklingen gällande hinder för världshandeln som expansionshinder.

Här blir det tydligt hur beroende den relativt positiva prognosen för industrins kommande halvår som klubbarna ger i Branschbarometern är av att dessa orosmoln för exporten inte tilltar. Det ska noteras att den absoluta merparten av enkätsvaren samlades in innan vapenvilan, som i huvudsak fortsatt bedöms gälla, trädde i kraft 8 april.

För tjänsteföretagen är istället ökad konkurrens och bristande inhemsk efterfrågan – de vanligaste hindren, de ligger kvar på samma nivå som i höstas. Ytterligare tecken bland många på att läget är fortsatt ansträngt för (stora delar av) sektorn. Det bör också lyftas fram att Iran-kriget rankas som nummer tre av tjänsteklubbarna, framför exempelvis arbetskraftsbrist.

Diagram 21 Vilket/vilka är de främsta hindren för den svenska verksamheten att expandera i nuläget? Sektorer. Flera svar möjliga

Källa: Unionens Branschbarometer

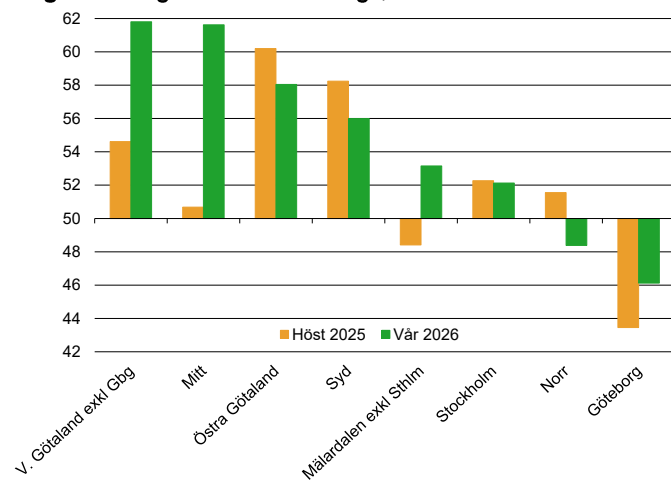
Dyster svit för Göteborg förlängs

En analys av resultaten i Branschbarometern utifrån geografi visar kortfattat följande. Index har stärkts i fyra av regionerna och försvagats i tre – Stockholm, som avviker genom att vara den med i särklass störst tyngd mot tjänstesektorn, ligger kvar på samma försiktigt positiva index som i höstas.

Av de åtta regionerna som vi i detta sammanhang delar in landet i, är det endast i Göteborg som den sammantagna indexnivån indikerar ett negativt stämningläge. Situationen har i det avseendet varit likadan under det senaste året. Som konstaterats ovan ligger utsikterna för fordonsindustrin fortsatt på minussidan, men denna förvisso tungt vägande del av Göteborgsklubbarna är inte avvikande negativ jämfört med övriga i regionen. Såväl kemiindustrin som transport & logistik är relativt starkt representerade i regionen, och båda dessa branscher hör till de med sammantaget mest negativa omdömen gällande konjunkturen.

Den största uppjusteringen av förväntningarna har skett i region Mitt, bestående av Värmland, Dalarna, Gästrikland och Hälsingland. Delar av den så positiva övriga tillverkningsindustrin bidrar starkt till stämningläget i regionen. Förbättringen sedan i höstas handlar även delvis om att skog & papper, trots ett fortsatt negativt läge, faktiskt sett en stor uppgång i index.

Diagram 22 Regionalt förväntansläge, index med 50=neutralvärde

Källa: Unionens Branschbarometer

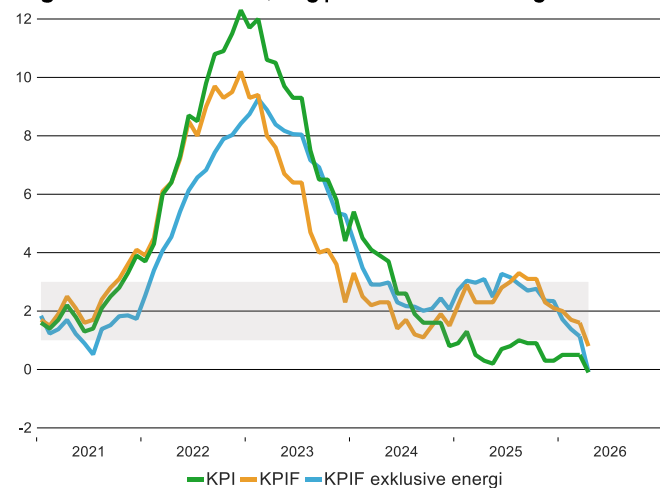
Försvarsindustrin väger relativt sett tungt i Östra Götaland, vilket förstärker bidrar till att regionen hör till de med mest positivt stämningläge. Men det är inte den enda förklaringen. Även borträknat den industrigrenen är stämningläget positivt i regionen.

Denna upplaga av Branschbarometern baseras på bedömningar från 435 klubbar på 387 företag med sammanlagt 523 000 anställda i Sverige. Svarsfrekvensen var 28 procent. Undersökningen genomfördes under perioden 19/3 – 8/4 2026.

Inflation

Svensk inflation mätt med KPIF var 0,8 procent i april. Mätt med KPI, som är det mest relevanta måttet för löntagare, var inflationen -0,1 procent – differensen beror på Riksbankens och bankernas räntesättning och därmed förändringar i bolånekostnader. KPIF exklusive energi var 0,0 procent.

Diagram 23 Inflationmått, årlig procentuell förändring

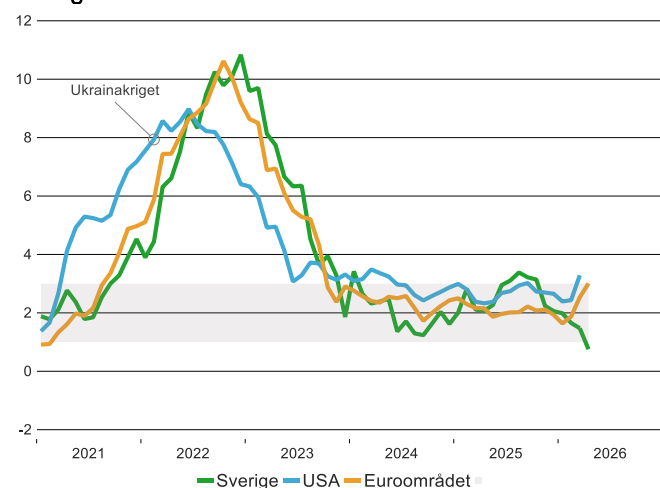

Not: Grå fältet indikerar 2 ± 1 procent.

Källa: SCB och Macrobond

Inflationen i euroområdet har under en längre tid varit nära 2 procent mätt enligt det jämförbara indexet för konsumentpriser (HIKP), men har ökat snabbt i mars och april. Inflationen i både USA och euroområdet är nu över 3 procent.

Diagram 24 Inflation jämfört med omvärlden, årlig procentuell förändring

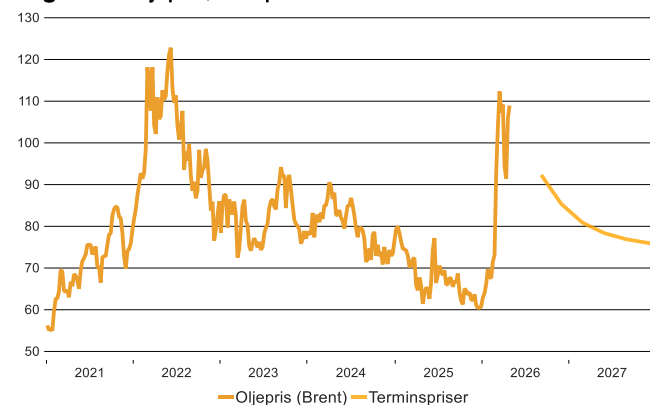
Not: Grå fältet indikerar 2 ± 1 procent. HIKP samt för USA CPI Urban.

Källa: Macrobond och SCB

Volatila energipriser

Oljepriset har ökat snabbt på grund av Iran-kriget. Priset har sedan början av mars fluktuerat mellan 91 och 112 dollar. Terminspriserna indikerar visserligen att en snabb nedgång är att vänta under andra halvåret i år, men det finns samtidigt indikationer på att terminsprismarknaden fungerar sämre än vanligt.

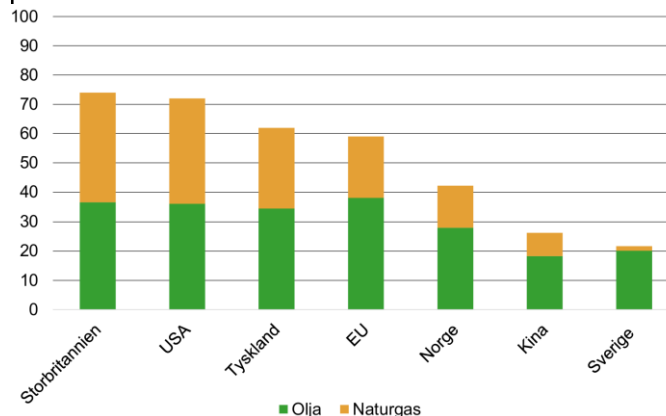
Diagram 25 Oljepris, USD per fat

Källa: ICE och Macrobond

Sverige importerar en hel del olja, men det mesta av den raffinerats och säljs på export. Av det som används inhemskt står transporter för den absoluta majoriteten av användningen. Oljans och naturgasens andel av den totala energimixen är mycket liten jämfört med andra länder. Runt 20 procent jämfört med exempelvis EU:s genomsnitt på cirka 55 procent och USA:s och Storbritanniens på drygt 70 procent vardera.

Diagram 26 Oljans och naturgasens andel av energiförsörjningen, procent

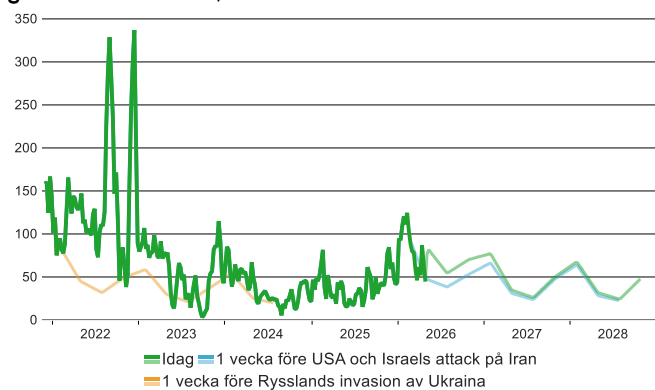

Källa: International Energy Agency

Högre priser på fossila bränslen ger därmed de flesta svenska företag en konkurrensfördel på internationella marknader och påskyndar tillsammans med större osäkerhet om framtida priser sannolikt en snabbare omställning till mer fossilfria samhällen.

Efter Rysslands invasion av Ukraina ökade elpriserna långt över normala och förväntade priser för de då närmast kommande åren. Kriget i Mellanöstern har inte lett till att terminspriserna ökat lika mycket som då var fallet. Detta beror till stor del på att försörjningen av naturgas till Europa fungerar bättre idag än då.

Diagram 27 Nordiska elpriset, utfall samt terminspriser, en veckas glidande medelvärde, EUR/MWh

Not: Mörkgrön serie visar utfall, ljusorangea och ljusgröna terminspriser.

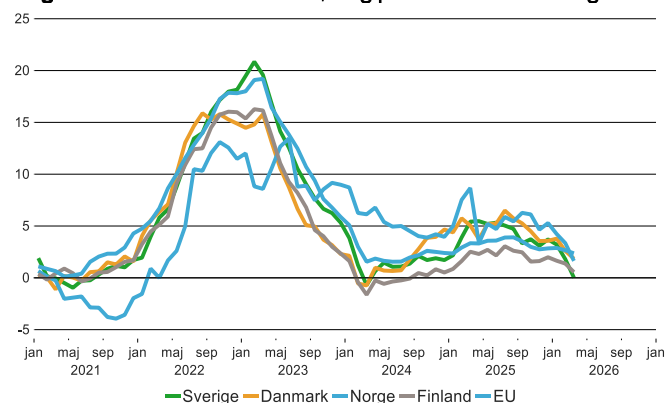
Källa: ICE, egna beräkningar och Macrobond

Samtidigt indikerar terminspriserna en ökning av elpriserna med ungefär 40 procent under många månader under 2026, jämfört med ett normalläge.

Lägre livsmedelspriser

Livsmedel är en stor del av hushållens konsumtion och momssänkningen den 1 april var stor. Detta gör att Riksbanken räknar med att inflationen minskar tillfälligt med runt 0,65 procentenheter från och med april 2026 till och med mars 2027.

Diagram 28 Livsmedelsinflation, årlig procentuell förändring

Källa: SCB, Statistics Denmark, Statistics Finland, Statistics Norway, Eurostat

Livsmedelsinflationen i april var -5,7 procent i Sverige. Delvis på grund av att vissa matkedjor redan före momshalveringen sänkte sina priser, men främst eftersom de internationella livsmedelsprisernas utveckling har varit gynnsam under en längre tid. Priserna i butik har även minskat i andra nordiska länder.

Delar av momssänkningen riskerar att ätas upp av högre konstgödelspriser. Dock inte bara på grund av Iran-kriget – kriget har förstärkt en utveckling med stigande konstgödelspriser som började 2024 bland annat i Sydostasien.

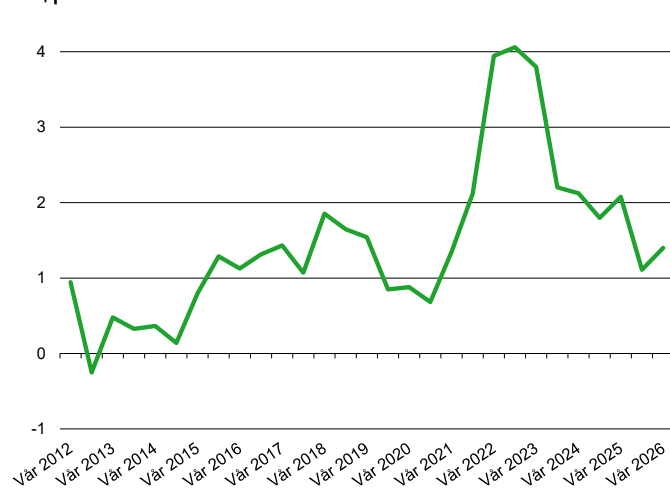
Prisförväntningar

I Branschbarometern förväntar sig Unionens klubbar i genomsnitt 3,7 procent ökning av inköpspriserna närmaste halvåret.

Minsta ökningen ser konsult & bemanning (0,2 procent). De största ökningarna väntas inom transport & logistik (5,5) och övriga företagstjänster (6,8).

Enligt klubbarna väntas företagen under det kommande halvåret höja sina försäljningspriser med 1,4 procent, en normal nivå som är förenlig med inflationsmålet.

Diagram 29 Förändring av försäljningspriser kommande 6 månader, procent

Källa: Unionens Branschbarometer

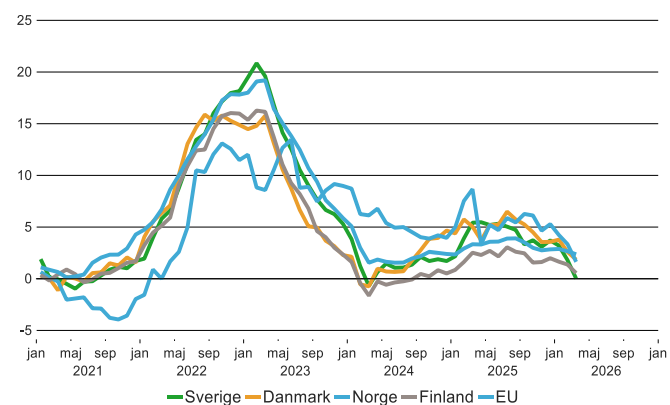
Försäljningspriserna förväntas minska inom basindustrin (-0,2).

Små ökning förväntas inom bygg (0,1), dagligvaruhandeln (0,2), detaljhandeln (0,3) och sällanköpshandeln (0,4).

Övrig tillverkningsindustri (3,5), IT & telekom (4,2) samt partihandeln (5,0) ser relativt stora försäljningsprisökningar framöver.

Förväntade försäljningspriser i Konjunkturinstitutets konjunkturbarometer från april visar en liknande utveckling, med prisplaner förenliga med inflationsmålet. Dock är den snabba ökningen från februari till april för både handeln och industrin något oroande.

Diagram 30 Förväntade försäljningspriser (3 mån), KI-barometern, netttotal

Källa: Konjunkturinstitutet och Macrobond

Prognos

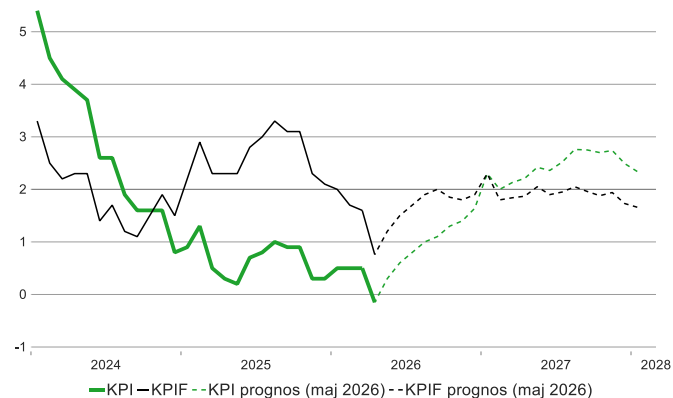
USA:s handelskrig mot omvärlden bedömdes i förra årets prognoser få en begränsad effekt på svensk inflation och så blev också fallet.

Tillfälliga effekter, som bland annat förändringen av livsmedelsmomsen, gör inflationsprognoserna ovanligt ryckiga de närmaste åren.

KPI bedöms bli 0,8 procent 2026 och 2,4 procent 2027.

KPIF bedöms i genomsnitt bli 1,7 procent 2026 och 1,9 procent 2027.

Diagram 31 Utfall & prognos för KPI och KPIF, årlig procentuell förändring

Källa: SCB och Unionen

2026 håller sig KPIF nära Riksbankens mål utan ränteförändringar. Detta tror vi också är den klokaste strategin: att sitta still i båten. En räntehöjning kan komma under slutet av året, men den kommer mer sannolikt tidigt 2027.

Om Irankriget driver upp oljepriset än mer under en längre tid hamnar ekonomin i ett läge där inflation och realekonomin drar åt olika håll (stagflation). Det kan bli en svår balansgång för Riksbanken som just hunnit andas ut.

Tabell 5 Unionens prognos – inflation och ränta, procent

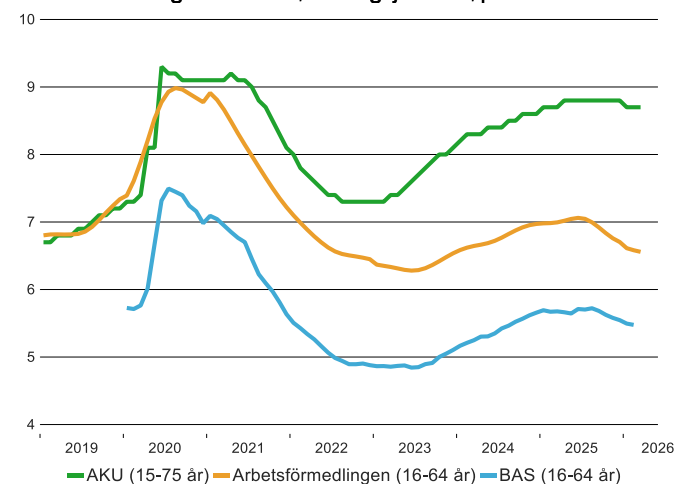
	2025	2026	2027
KPI, årsgenomsnitt	0,7	0,8	2,4
KPIF, årsgenomsnitt	2,6	1,7	1,9
Styrränta, vid årets slut	1,75	1,75	2,00
Styrränta, årsgenomsnitt	2,10	1,75	1,90

Källa: Unionen

Arbetsmarknad

Efter flera år av gradvis försvagning påbörjades en återhämtning på den svenska arbetsmarknaden under det andra halvåret 2025. I takt med att den svenska konjunkturen fortsätter att förbättras under 2026 väntas också arbetsmarknaden stärkas. Hittills har återhämtningen dock varit relativt beskedlig.

Diagram 32 Arbetslöshet enligt AKU respektive Arbetsförmedlingen och BAS, säsongsjusterat, procent

Not: AKU:n och Arbetsförmedlingens mått är också trendjusterade.
Källa: Macrobond, SCB och Arbetsförmedlingen

Enligt Arbetsförmedlingens trendjusterade mått uppgick arbetslösheten i mars till 6,6 procent. Sedan sensommaren 2025 har arbetslösheten enligt detta mått sjunkit kontinuerligt. Minskningen har skett i hela landet.

I mars uppgick den trendjusterade arbetslöshetsgraden enligt SCB:s arbetskraftsundersökningar (AKU) till 8,7 procent vilket är marginellt lägre än toppen på 8,8 procent under 2025.

Sedan 2020 finns arbetslöshetsmättet Befolkningens arbetsmarknadsstatus (BAS) som till skillnad från AKU inte baseras på svar i enkätundersökningar utan på arbetsgivarintyg till Skatteverket. Efter en topp under sommaren 2025 har arbetslösheten även enligt detta mått börjat sjunka och uppgick i februari till 5,5 procent.

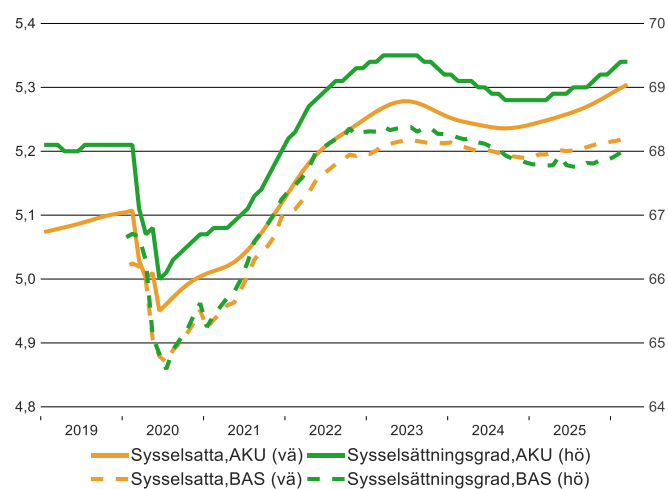
Den säsongsjusterade arbetslösheten i Unionens a-kassa har utvecklats på ett liknande sätt som BAS och uppgick i mars till 5,4 procent vilket var något lägre än i februari.

Sammanfattningsvis visar alltså samtliga mått på att arbetslösheten toppade under sommaren 2025 och därefter har sjunkit.

ningsnivå lägre arbetslöshet, vilket speglar de skillnader i arbetslöshetsnivåer som finns mellan de fackliga a-kassorna.¹⁶ Även andelen utrikesfödda har betydelse då utrikesfödda tenderar att vara arbetslösa i större utsträckning än inrikes födda, vilket kan bero på svagare utbildningsbakgrund, bristande språkkunskaper och nätverk samt diskriminering. För att minska arbetslösheten krävs att åtgärderna anpassas utifrån regionernas olika förutsättningar.¹⁷

Sysselsättningen ökar enligt både AKU och BAS

Diagram 37 Antal sysselsatta samt sysselsättningsgrad, miljoner personer respektive procent av befolkningen, säsongjusterat, 15–74 år

Not: AKU:n är också trendjusterad.

Källa: Macrobond och SCB

Sysselsättningsgraden, som uttrycker antalet sysselsatta som andel av befolkningen, uppgick i mars enligt AKU till 69,4 procent. Sedan det andra kvartalet 2025 har sysselsättningen, enligt detta mått, stigit kontinuerligt efter en försvagning 2023 och 2024.

BAS-måttet visar på en mer beskedlig ökning av sysselsättningsgraden under 2025 och i inledningen av 2026. I februari var 68 procent sysselsatta enligt BAS. Antalet sysselsatta är ungefär 100 000 färre enligt BAS jämfört med AKU.¹⁶ Utrikesfödda, som generellt har en svagare anknytning till arbetsmarknaden än inrikes födda, står för nästan hela skillnaden mellan måtten. Sammantaget understödjer sysselsättningen bilden att återhämtningen på arbetsmarknaden är påbörjad.

¹⁶ Arbetslöshetsstalet för de med eftergymnasial utbildning var i mars enligt Arbetsförmedlingen 4,8 %. Motsvarande var 5,8 % för de med gymnasial utbildning och 16,2 % för de med förgymnasial utbildning.

¹⁷ Se rapporten [Ekonomisk utblick nr 1 februari 2026](#).

Tabell 6 Sysselsättning efter bransch, tusental, säsongjusterat

	2020M1	+/-	2023M7	+/-	2025M7	+/-	2026M2
Jordbruk, skogsbruk och fiske	73	-1	72	1	72	0	73
Gruv- och tillverkningsindustri	548	14	562	-9	554	-1	553
Energi och miljö	53	5	58	4	62	1	63
Byggsamhet	352	20	372	-20	352	4	356
Handel	597	12	609	-8	602	0	602
Transport	234	-5	229	-1	228	1	229
Hotell och restaurang	189	7	197	5	201	3	205
Information och kommunikation	215	30	246	-6	239	-2	237
Finansiell verksamhet	97	12	109	3	112	0	112
Fastighetsbolag och fastighetsförvaltare	85	2	87	0	87	1	88
Företag inom juridik, m.m. och andra stödtjänster	594	52	646	-1	645	-1	644
Offentlig förvaltning och försvar	315	32	347	13	360	8	368
Utbildning	533	8	541	-16	525	-3	522
Vård och omsorg	872	10	883	10	892	4	896
Personliga och kulturella tjänster	222	4	226	-1	225	3	228
Totalt	4994	200	5194	-22	5172	14	5186

Källa: Macrobond och SCB (BAS)

Sedan i juli 2025 har sysselsättningen framför allt ökat inom branschen ”offentlig förvaltning och försvar”, vilket förmodligen är en följd av den upprustning som sker och *utbyggnaden* av rättsväsendet. Sysselsättningen har också ökat inom bygg samt inom hotell och restaurang, vilka båda är tecken på ökad optimism hos hushållen. Under samma period har sysselsättningen däremot minskat inom utbildningssektorn och information och kommunikation. Minskade barnkullar kan förklara förändringen inom utbildningssektorn.

Fjärde högsta sysselsättningsgraden i EU 2025 – generellt högre sysselsättningsgrad i storstäder och i norra Europa

I jämförelser med andra EU-länder brukar det konstateras att Sverige har en hög arbetslöshet. Arbetslösheten är dock svår att jämföra mellan länder, bland annat på grund av skillnader i hur studenter räknas i statistiken. Olika ambitioner att behålla så många som möjligt i arbetskraften och skillnader i flyktingmottagande påverkar också. Sverige har i jämförelse med många andra EU-länder både en hög andel studenter i arbetskraften och har haft ett stort flyktingmottagande.

Sysselsättningsgraden, som mäter andelen sysselsatta som andel av hela befolkningen mellan 15–74 år, ger därför en mer rättvisande bild av hur väl arbetsmarknaden fungerar. Sverige hade 2025 den fjärde högsta sysselsättningsgraden i EU, endast Nederländerna, Malta och Danmark hade högre.

¹⁸ Kraven på hur många timmar eller vid hur många tillfällen under en månad som en person behöver ha arbetat för att räknas som sysselsatt är lägre satta i AKU än i BAS vilket bidrar till skillnaden.

Sysselsättningsgraden är generellt sett högre i norra än i södra Europa. Det finns även stora regionala skillnader inom vissa länder. Södra Tyskland och norra Italien sticker exempelvis ut med betydligt högre sysselsättningsgrad än i resten av respektive land. Huvudstadsregioner har oftast en större andel sysselsatta vilket är särskilt tydligt i Öst- och Centraleuropa, men även gäller för Sverige. Finland har, med undantag för Helsingforsområdet, en betydligt lägre sysselsättningsgrad än övriga Norden.

Diagram 38 Sysselsättningsgrad i Europa, 15–74 år, 2025

■ 40,6%–56% ■ 56%–60% ■ 60%–63% ■ 63%–66% ■ 66%–69,5% ■ 69,5%–79,2%

Skapad med Datawrapper
Källa: Eurostat

En viktig förklaring till varför sysselsättningsgraden är lägre i vissa länder är att kvinnor är sysselsatta i mycket lägre utsträckning än män.¹⁹ Detta syns inte minst i södra Italien och Grekland där männens sysselsättningsgrad är mer än 15 procentenheter högre än kvinnornas. Även i Polen, Rumänien och södra Spanien är män sysselsatta i betydligt större utsträckning än kvinnor. Finland och de baltiska staterna uppvisar små skillnader i sysselsättningsgrad mellan könen. Detsamma gäller i Norge och i Sverige. I Tyskland är könsskillnaderna mindre i de östra delarna än i de västra, samtidigt är den totala sysselsättningsgraden lägre i öst än i väst.

Denna jämförelse är slutligen ett exempel på varför det är viktigt att inte stirra sig blind på jämförelser av arbetslöshet när man uttalar sig om läget på den europeiska arbetsmarknaden.

¹⁹ 16,7 procentenheter skiljer mellan Malta och Kroatien som hade den högsta respektive lägsta sysselsättningsgraden för män. Motsvarande siffra för kvinnor var 24,4 procent, där Nederländerna hade den högsta och Rumänien den lägsta sysselsättningsgraden.

Diagram 39 Skillnad i sysselsättningsgrad mellan män och kvinnor i Europa, 15–74 år, 2025

■ 0%–5% ■ 5%–7% ■ 7%–9% ■ 9%–11% ■ 11%–15% ■ 15%–23,9%

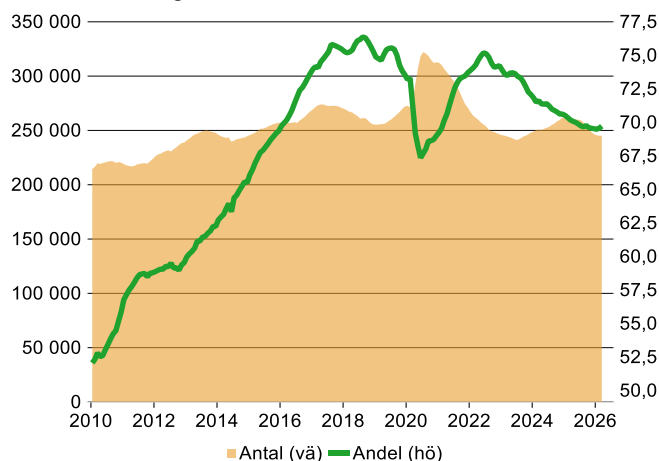
Skapad med Datawrapper
Källa: Eurostat och egna beräkningar

Många arbetslösa står långt ifrån arbetsmarknaden – men snabbare etablering för flyktingar över tid

Även om sysselsättningsgraden i Sverige, i ett europeiskt perspektiv, är hög betyder det inte att det saknas utmaningar på arbetsmarknaden. Ungefär 70 procent av de arbetslösa utgörs av personer som av olika skäl anses ha en svag konkurrensförmåga på arbetsmarknaden,²⁰ vilket är en ökning jämfört med för 15 år sedan då den andelen uppgick till drygt 55 procent. De senaste fyra åren har denna grupp dock minskat såväl till antal som andel, när arbetslösheten har ökat och många personer med en relativt sett starkare ställning på arbetsmarknaden blivit arbetslösa. Sysselsättningsgraden för utrikesfödda har samtidigt ökat stadigt de senaste åren.

²⁰ Arbetslösa som är födda utanför Europa anses tillsammans med arbetslösa som saknar gymnasial utbildning, är äldre än 55 år och/eller har en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga tillhöra en grupp av arbetslösa med svag konkurrensförmåga.

Diagram 40 Antal och andel arbetslösa med svag konkurrensförmåga

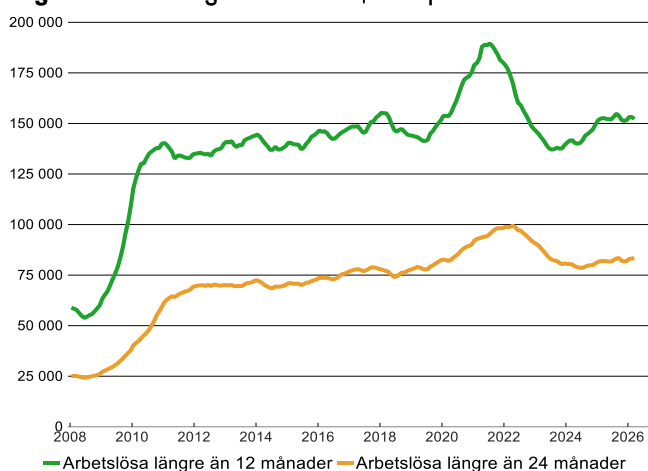

Källa: Macrobond och Arbetsförmedlingen

Under de senaste åren av försvagning på arbetsmarknaden har antalet långtidsarbetslösa ökat. Detta gäller särskilt gruppen som varit långtidsarbetslösa mer än 12 månader men kortare än 24 månader, som ökat med ungefär 25 000 personer.

Antalet långtidsarbetslösa har ökat trendmässigt i Sverige under lång tid. Den största ökningen skedde i samband med finanskrisen, men ökningen fortsatte under 2010-talet trots en relativt god ekonomisk utveckling. Det handlade främst om att antalet långtidsarbetslösa utrikesfödda ökade markant under den här perioden. Perioden kännetecknades av ett högt mottagande av asylsökande, många med en för svensk arbetsmarknad låg utbildningsnivå och utan relevanta språkkunskaper. Under pandemin ökade antalet långtidsarbetslösa snabbt men antalet sjönk sedan också tillbaka snabbt. Den långsiktiga trenden med ökande långtidsarbetslöshet verkar dock bestå.

Diagram 41 Antal långtidsarbetslösa, 12 respektive 24 månader

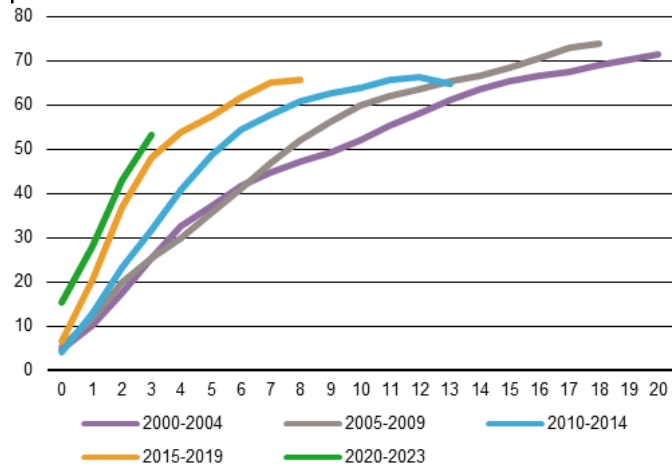
Källa: Macrobond och SCB

Givet skillnaderna gentemot inrikes födda avseende utbildningsbakgrund, språkkunskaper och nätverk är det enligt

förväntan att det tar tid för asylsökande att etablera sig på den svenska arbetsmarknaden. Men detta understryker också vikten av att dessa personer via utbildningsinsatser och en aktiv arbetsmarknadspolitik får hjälp att tillskansa sig de kvalifikationer som krävs för den svenska arbetsmarknaden.

Tiden det tar för flyktingar att etablera sig på den svenska arbetsmarknaden har minskat under 2000-talet. Av de som kom hit åren 2020–2023 var mer än hälften sysselsatta efter tre år i Sverige, vilket delvis beror på en snabbare etablering under ankomståret. Detta kan jämföras med att det tog nio år innan motsvarande andel av de flyktingar som kom i början av 2000-talet var sysselsatta.

Diagram 42 Andel sysselsatta flyktingar efter vistelsetid i Sverige, procent och år

Källa: SCB, Finanspolitiska rådet och egna beräkningar

För att arbetslösheten ska kunna minska mer än konjunkturrellt är det viktigt med insatser riktade till flyktingar och andra med svaga förutsättningar att konkurrera på arbetsmarknaden. Här har utvecklingen varit positiv med kraftigt kortad etableringstid. Men mer behöver fortsatt göras, tidiga insatser verkar vara en nyckel till detta, och där har Arbetsförmedlingen en viktig roll att spela.

Ökat avstånd till Arbetsförmedlingen i 271 av 290 kommuner

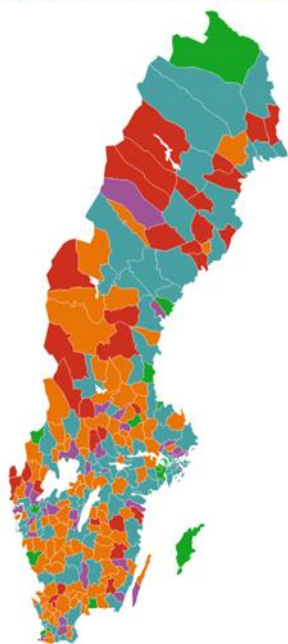
Ett aktivt arbetsgivararbete och en nära samverkan med kommunerna borde vara viktiga framgångsfaktorer för att Arbetsförmedlingen ska kunna bidra till att förbättra matchningen och minska arbetslösheten i Sverige.²¹ En lokal närvaro bör därför vara av betydelse, men sedan nedskärningarna 2019 har denna lokala närvaro minskat kraftigt. Avståndet till närmaste arbetsförmedlingskontor har ökat i 271 av 290 kommuner, mest i lands- och glesbygdskommuner. I 83 kommuner saknar Arbetsförmedlingen helt lokal

²¹ Se rapporten: [Arbetsförmedlingens lokala reträtt: Halverad närvaro och fördubblade avstånd.](#)

närvaro. I genomsnitt har avståndet dubblerats, från 12 till över 24 kilometer.

Diagram 43 Förändring i avstånd (2019–2026) till det närmaste fast bemannade arbetsförmedlingskontoret, per kommun och kilometer

■ Minskat ■ Ökat 0-3 km ■ Ökat 3-10 km ■ Ökat 10-30 km ■ Ökat > 30 km

Skapad med Datawrapper

Källa: Infostat och egna beräkningar

Etableringen av fristående leverantörer inom Rusta och matcha har därtill varit ojämn.²² Överlägset flest etableringar har skett i storstäder och större städer. Betydligt färre etableringar har skett i de mer glesbefolkade kommunerna samt i pendlingskommuner nära mindre städer.

För att den höga långtidsarbetslösheten ska kunna minska anser Unionen att Arbetsförmedlingens lokala närvaro måste stärkas. Mer prioritet måste också läggas på ett aktivt arbetsgivararbete och samverkan med kommunerna. Systemet med fristående leverantörer inom Rusta och matcha bör ses över.

Fortsatt sval efterfrågan på arbetskraft

Antalet lediga jobb var rekordstort efter pandemin. Det gällde både inflödet av nya jobb till Arbetsförmedlingen och antalet kvarvarande jobb som inte kunde tillsättas. Sedan 2022 har antalet nya lediga jobb minskat kraftigt, dock till en nivå som fortfarande är relativt hög i ett längre historiskt perspektiv.

Det senaste halvåret har antalet lediga jobb i stort rört sig sidledes med mindre fluktuationer vissa månader. Enligt Arbetsförmedlingens statistik fanns det i mars 2026 knappt 85 000 lediga jobb.

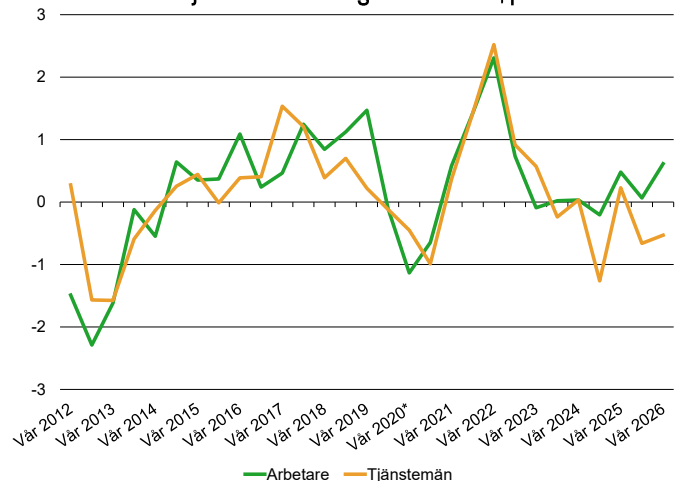
Diagram 44 Nya Lediga jobb hos Arbetsförmedlingen, trend- och säsongjusterat, antal per månad

Källa: Macrobond och Arbetsförmedlingen

I Branschbarometern vände klubbarnas samlade förväntningar på kommande sysselsättningsutveckling uppåt jämfört med den senaste mätningen. De sammantagna förväntningarna hos industrklubbarna är att sysselsättningen kommer att öka för både arbetare och tjänstemän. Under denna industriövergripande nivå märks dock såväl förväntningar om neddragningar inom delar av basindustrin och fordonsindustrin som expansion inom främst försvarsindustrin. Inom tjänstesektorn väntas neddragningar för tjänstemännen i flera branscher. Telekom, transport & logistik samt sällanköpshandeln hör till de mest negativa i detta avseende. På arbetsidan väntas den sammantagna sysselsättningen enligt tjänsteklubbarna öka något det kommande halvåret.

Diagram 45 Förväntan på sysselsättnings utveckling kommande halvår jämfört med föregående halvår, procent

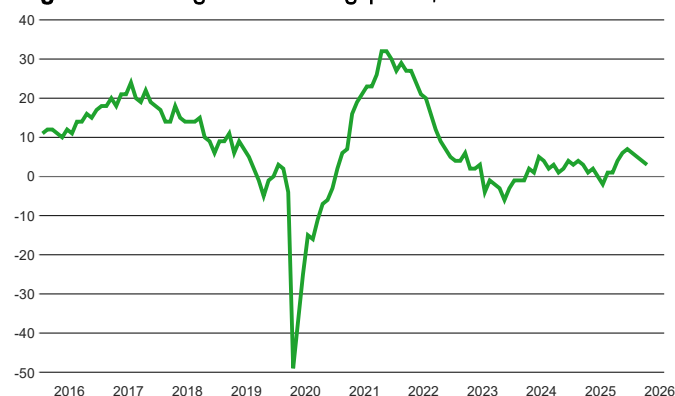
Källa: Unionens Branschbarometer

I Konjunkturinstitutets barometer i april sjönk företagens anställningsplaner något efter en uppgång under hösten 2025. Nettotalet är nu precis över nollstrecket och har varit så i nästan tre års tid. Ett positivt nettotal innebär att det är

²² Målet med Rusta och matcha är att deltagaren, med leverantörens stöd, ska få ett arbete eller påbörja reguljär utbildning på kortast möjliga tid och på så sätt lösa sin arbetslöshetssituation.

fler företag som anger att de kommer att öka än som anger att de kommer att minska antalet anställda den kommande tiden.

Diagram 46 Företagens anställningsplaner, netttotal

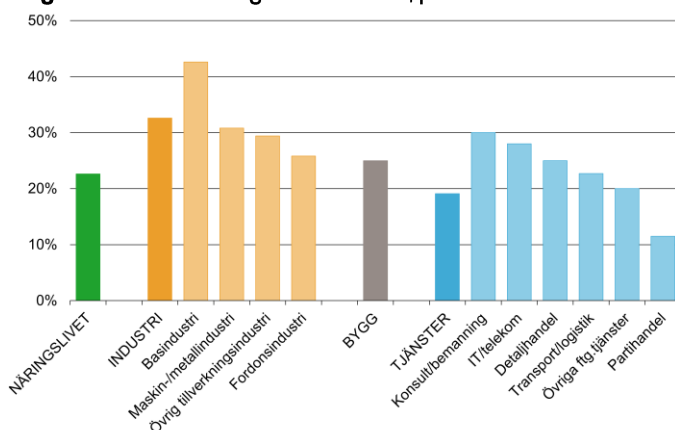
Källa: Macrobond och Konjunkturinstitutet

Trots den dämpade efterfrågan på arbetskraft råder det viss arbetskraftsbrist i näringslivet. 15 procent av klubbarna i Branschbarometern uppger att arbetskraftsbrist är ett av de största hindren för företagets expansion – vilket dock är en klar nedgång från 25 procent i höstas.

Drygt 20 procent av klubbarna anger att företaget just nu har vakanser som inte kan tillsättas, vilket är en halvering på tre år. Problemet är mer utbrett inom industrin än i tjänsektorn. Svårigheterna att hitta personal med rätt kompetens upplevs som särskilt stora i basindustrin med en andel runt 40 procent.

I tjänsektorn är andelen företag med vakanser störst inom konsult & bemanning samt inom IT & telekom medan den är betydligt lägre inom till exempel partihandeln.

Diagram 47 Andel företag med vakanser, procent

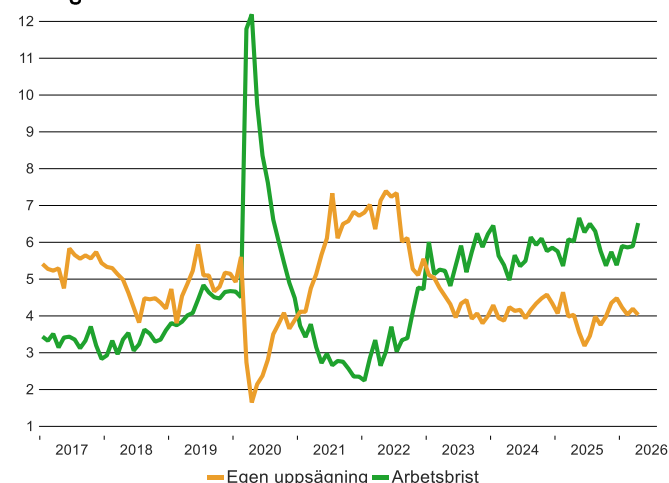
Källa: Unionens Branschbarometer

Oförändrat läge enligt Unionens medlemmar

Unionens medlemsrådgivning hanterar varje månad omkring 10 000 frågor från enskilda medlemmar. När det ekonomiska läget är starkt får rådgivningen färre frågor om uppsägning till följd av arbetsbrist, medan frågorna om den egna uppsägningstiden ökar. I tider av starkare utveckling för ekonomin är förhållandet det motsatta.

De senaste åren har andelen frågor om uppsägning till följd av arbetsbrist i princip rört sig sidledes kring en förhöjd nivå. Frågorna om den egna uppsägningstiden har ökat under det senaste året men är på samma nivå som för tre år sedan. Förekomsten av dessa typer av frågor har alltså inte ändrats särskilt mycket vilket är ett ytterligare tecken på en mer långsam återhämtning för de privata tjänstemännens arbetsmarknad.

Diagram 48 Rådgivningsärenden till Unionen om uppsägning relaterat till arbetsbrist respektive egen uppsägningstid, andel av samtliga ärenden

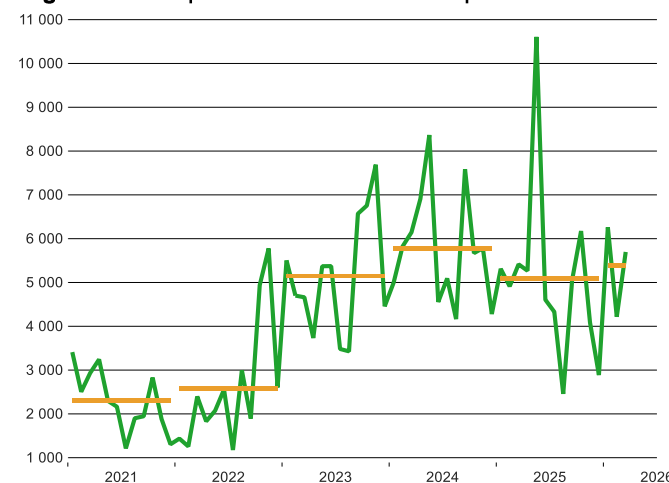

Källa: Unionen

Fortfarande relativt många som berörs av varsel

Antalet personer som varslas om uppsägning har de senaste tre åren varit något högre än genomsnittet sedan år 2000. Under 2024 varslades knappt 6 000 per månad om uppsägning och 2025 låg motsvarande antal på drygt 5 000. Det kan jämföras med genomsnittet för hela 2000-talet på cirka 4 500 personer. Under de tre första månaderna av 2026 har antalet varsel ökat något till 5 400 personer per månad.

Diagram 49 Antal personer berörda av varsel per månad

Not: Det ej konjunkturbetingade och sedan tillbakadragna storvarslat från Humana i februari 2023 har räknats bort. Heldragna orangea streck avser årsmedelvärden.

Källa: Macrobond, Arbetsförmedlingen och egna beräkningar

Återhämtning fortsätter men i långsamt tempo

Sammanfattningsvis har arbetsmarknaden pressats av de senaste årens penningpolitiska åtstramning och lågkonjunktur. Under både 2023 och 2024 ökade arbetslösheten medan sysselsättningen minskade.

Under det andra halvåret 2025 inleddes återhämtningen på arbetsmarknaden, samtliga arbetslöshetsmått har sjunkit sedan sommaren 2025 och sysselsättningen ökar enligt både AKU och BAS. Dock sjunker arbetslösheten långsammare än under tidigare återhämtningar. Sysselsättningen ökar framför allt inom staten men också i byggbranschen och inom hotell och restaurang.

Efterfrågan på arbetskraft har stärkts något under det senaste halvåret men är fortfarande relativt sval. Detta gäller särskilt för tjänstemän i tjänstesektorn. Varselnivåerna är fortsatt förhöjda och relativt många medlemsfrågor till rådgivningen handlar fortfarande om uppsägning till följd av arbetsbrist.

I vårt huvudscenario kommer svensk ekonomi trots stor global osäkerhet att fortsätta utvecklas relativt väl och vår bedömning är att det även kommer visa sig i en fortsatt förbättring på arbetsmarknaden under vår prognosperiod. Arbetslösheten sjunker dock i ett långsamt tempo och förblir under året på en förhöjd nivå. För att varaktigt få ner den strukturellt höga arbetslösheten krävs en betydligt mer aktiv arbetsmarknadspolitik. I vårbudgetpropositionen lägger regeringen 0,4 procent av utrymmet på arbetsmarknad och kompetensförsörjning, vilket är långt från tillräckligt.

Totalt sett bedömer vi att arbetslösheten, så som den mäts i AKU, i genomsnitt blir 8,5 procent i år för att sedan sjunka till 8,1 procent nästa år. Arbetslösheten enligt Arbetsförmedlingens mått blir 6,4 procent i år och 5,9 procent nästa år. Enligt BAS-måttet blir arbetslösheten 5,3 procent i år och 5,0 procent nästa år. Antalet sysselsatta enligt AKU ökar med 1,0 procent i år för att sedan öka med 1,1 procent nästa år.

Tabell 7 Unionens prognos över sysselsättning och arbetslöshet, procent

	2025	2026	2027
Sysselsättningstillväxt, AKU	0,4	1,0	1,1
Arbetslöshet, AKU	8,8	8,5	8,1
Arbetslöshet, Arbetsförmedlingen	6,9	6,4	5,9
Arbetslöshet, BAS	5,7	5,3	5,0

Källa: SCB och egna bedömningar

Fördjupning: Arbetslöshetsförsäkringen – en förlorad trygghet

Arbetslöshetsförsäkringen har en central roll i arbetsmarknadspolitiken. För den enskilde löntagaren ger a-kassan inkomstrygghet i övergången från ett arbete till ett annat. För löntagarna som kollektivt bidrar försäkringen till att förhindra underbudskonkurrens och att upprätthålla löner på en anständig nivå också i tider av hög arbetslöshet. Arbetslöshetsförsäkringen har även en viktig roll i samhällsekonomin. Den dämpar konjunkturedgångar,²³ förbättrar arbetsmarknadens funktionssätt, har en positiv effekt på produktiviteten,²⁴ ökar arbetskraftsutbudet och bidrar till ökad jämlikhet. I den här fördjupningen tittar vi närmare på olika aspekter av arbetslöshetsförsäkringen: den historiska utvecklingen av ersättningen, relationen till fackförbundens inkomstförsäkringar och den nya lagen om arbetslöshetsförsäkring.

En udda fågel i svensk socialpolitik

De svenska trygghetssystemen kan i socialpolitiska termer räknas till den ”generella standardtrygghetsmodellen”. Denna modell kombinerar en inkomstrelaterad ersättning för de grupper som etablerat sig på arbetsmarknaden med ett enhetligt grundskydd för de grupper som står utanför arbetsmarknaden.²⁵ Till denna modell räknas sjuk-, arbets- skade- och föräldraförsäkring, liksom pensionssystemet.

Arbetslöshetsförsäkringen är i det sammanhanget något av en udda fågel i svensk socialpolitik. Likt de flesta andra trygghetsförsäkringarna har den erbjudit både ett grundskydd och en inkomstrelaterad ersättning.²⁶ Men för att kunna ta del av arbetslöshetsförsäkringen ”fullt ut” räcker inte arbetsmarknadsetablering. Det krävs också att den sökande har ett sammanhängande medlemskap i en arbetslöshetskassa. Internationellt brukar denna modell kallas Gentmodellen. I Sverige har Gentmodellen, i och med a-kassornas nära koppling till fackförbunden, historiskt bidragit till en hög facklig organisationsgrad.

Arbetslöshetsförsäkringen skiljer också ut sig från övriga trygghetsförsäkringar genom att taket för ersättningen bestäms till ett fast belopp. Det krävs således aktiva regeringsbeslut för att taket ska höjas. I flera andra trygghetssystem bestäms taket till ett antal *prisbasbelopp*, vilket i sin tur justeras upp i takt med KPI.²⁷

Arbetslöshetsförsäkringen bygger vidare, i likhet med övriga svenska trygghetssystem, på den så kallade inkomstbortfallsprincipen; idén om att ersättningen ska återspegla den arbetsinkomst som går förlorad (till skillnad från behovsprövade modeller eller grundtrygghetsmodeller som ger en enhetlig låg ersättning oavsett tidigare inkomst). I SOU 1996:150, som lade grunden för det regelverk som gällt för arbetslöshetsförsäkringen under de senaste 30 åren, anges att ”karaktären av inkomstbortfallsförsäkring är viktig att upprätthålla, eftersom försäkringen i första hand bärs upp av förvärsarbetande med en fast förankring på arbetsmarknaden. Om dessa drabbas av tillfällig arbetslöshet, som inte är självförvållad, ska försäkringen ge ett gott skydd.”²⁸ En urholkning av skyddet mot inkomstbortfall riskerar, enligt utredningen, att skapa misstro gentemot försäkringen, i synnerhet om avgifterna till försäkringen baseras på hela inkomsten medan försäkringsutfallet ”ter sig som enbart ett grundskydd”.²⁹

Arbetslöshetsförsäkringen från 1982 till idag

Den inkomstrelaterade ersättningen från arbetslöshetsförsäkringen har historiskt bestämts av ett högsta *dagpenningbelopp* (här omräknat till ett månadsbelopp) och en högsta *ersättningsnivå*. Dagpenningbeloppet utgör ett tak för den inkomstrelaterade ersättningen. Ersättningsnivån anger hur stor del av tidigare lön som utbetalas från försäkringen som mest. Ersättningsnivån utgör också ett procentuellt tak för ersättningen från olika tilläggsförsäkringar, såsom fackförbundens inkomstförsäkringar.

Ersättningen från arbetslöshetsförsäkringen kan som utgångspunkt utgå i 300 dagar.³⁰ På 1980- och 1990-talet utgick samma nivå på dagpenningbelopp och samma ersättningsnivå under hela ersättningsperioden. I början av 00-talet introducerades emellertid *nedtrappning* i arbetslöshetsförsäkringen. Initialt trappades enbart dagpenningbeloppet ned, därefter enbart ersättningsnivån. Sedan 2015

²³ Nekoei A. & Weber A, "Does Extending Unemployment Benefits Improve Job Quality?" *American Economic Review* 107(2), 2017, s 527–561.

²⁴ Acemoglu D. & Shimer R "Productivity Gains from Unemployment Insurance." *European Economic Review* 44(7), 2000, s 1195–1224.

²⁵ Nelson K & Sirén S, "Grund- eller inkomstrygghet? Svensk ekonomisk trygghetspolitik i historisk och internationell belysning", SNS, 2025, s 28.

²⁶ Detta kan anses gälla även i dagens a-kassa även om hela försäkringen är inkomstbaserad, vilket gör att grundskyddet inte blir helt

enhetligt utan istället (initialt) utgör 50 procent av tidigare inkomst, upp till taket.

²⁷ 2 kap 7 § SFB anger hur prisbasbeloppet räknas fram. Beslut om prisbasbelopp fattas formellt av regeringen genom förordning, men sker varje år genom en formaliserad process.

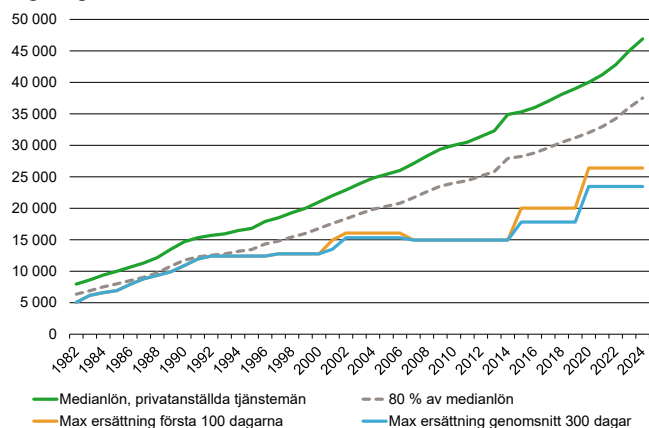
²⁸ SOU 1996:150 En allmän och sammanhållen arbetslöshetsförsäkring, s 51.

²⁹ *Ibid*, s 52.

³⁰ Under åren 1998 – 2007 kunde försäkrade som var 57 år eller äldre få ersättning i 450 dagar. Under perioden 2007 – oktober 2025 kunde försäkrade med barn under 18 år få ersättning i 450 dagar.

trappas både dagpenningbeloppet (i nya systemet: ”högsta ersättningsgrundande inkomst”) och ersättningsnivån gradvis ner under ersättningsperioden.³¹

Diagram 50 Ersättning från a-kassan 100 respektive 300 ersättningsdagar, 1982 - 2024, kronor

Not: Om dagpenningnivån ändrats under ett år anges det högre beloppet.

Källa: SCB, Medlingsinstitutet, IAF

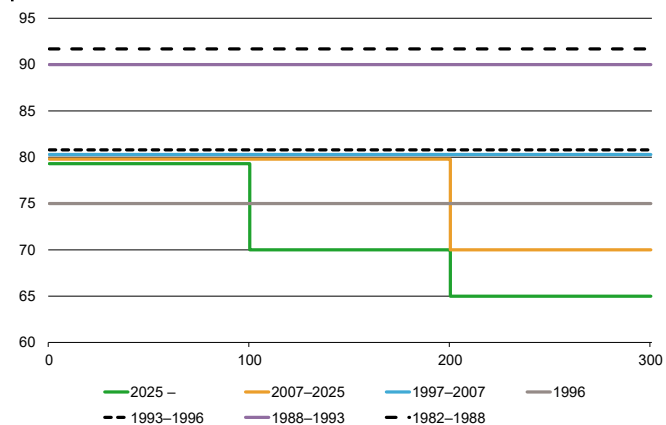
Ersättningen från arbetslöshetsförsäkringen har urholkats över tid. Denna urholkning har primärt drivits av politiska ”icke-beslut”: långa perioder då taket inte skrivits upp. Från 1983 till 1992 kunde en privatanställd tjänsteman med medianlön få cirka 70 - 80 procent av sin tidigare arbetsinkomst ersatt genom försäkringen. Sedan dess har taket i a-kassan legat oförändrat under långa perioder, vilket skapat ett allt större glapp mellan ersättningens storlek och pris- och löneutvecklingen i samhället. Åren från 1992 till 2014 kan tjäna som exempel för den periodvis extrema urholkningen av försäkringen. Under dessa år skrevs taket i arbetslöshetsförsäkringen upp med knappt 21 procent. Medianlönen för tjänstemän i privatsektor ökade under samma period med 122 procent.

Ersättningsnivån sänks och trappas ner

Ersättningsnivån anger, som tidigare nämnts, hur stor andel av tidigare lön som utbetalas från försäkringen som mest. Under 1980-talet och inledningen av 1990-talet var ersättningsnivån väsentligt högre än den är idag; runt 90 procent. I samband med 90-talskrisen sänktes ersättningsnivån till 80 procent.

2007 introducerades nedtrappning av ersättningsnivån i försäkringen. Nedtrappningen förstärktes sedan ytterligare med den nya lagen om arbetslöshetsförsäkring som trädde i kraft 1 oktober 2025.

Diagram 51 Ersättningsnivå i a-kassan, dag 1 - 300, 1982 - 2025, procent

Källa: IAF

Perioden från 1982 till idag kan sammanfattas enligt följande: taket i försäkringen har inte skrivits upp i samma takt som löneökningarna vilket givit upphov till en successiv urholkning av försäkringen och en kraftig försvagning av inkomstbortfallsprincipen. Detta samtidigt som ersättningsnivån i försäkringen har sänkts och nedtrappningar av både tak och ersättningsnivå har introducerats och förstärkts. Allt detta har betydelse för utvecklingen av *den faktiska ersättningsnivån*.

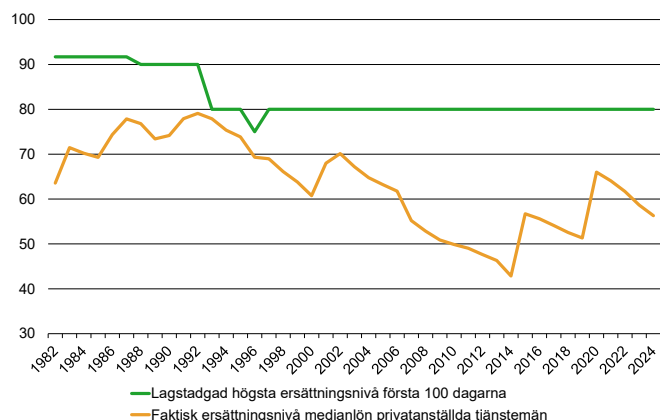
Den faktiska ersättningsnivån: det som i själva verket blir kvar av ens tidigare inkomst

Den faktiska ersättningsnivån anger hur stor andel av tidigare inkomst som faktiskt ersätts genom arbetslöshetsförsäkringen. 1992 var ersättningsnivån (dag 1 - 100) för tjänstemän i privat sektor med medianlön som allra högst och uppgick då till 79 procent av tidigare inkomst. Därefter följde, som vi sett tidigare, en lång period då inkomstbortfallsprincipen i försäkringen successivt urholkades. År 2014 uppgick den faktiska ersättningsnivån för privatanställda tjänstemän med medianlön endast till 43 procent av tidigare inkomst. Som en konsekvens av att taket därefter skrevs upp vid två tillfällen (2015 och 2021) låg den faktiska ersättningsnivån för privatanställda tjänstemän med medianlön något högre år 2024 och gav då motsvarande 56 procent av tidigare inkomst.

³¹ Nedtrappning av dagpenningbeloppet introducerades för första gången i arbetslöshetsförsäkringen under perioden 2001 - 2007 och

återintroducerades år 2015. Nedtrappning av ersättningsnivån introducerades år 2007 och förstärktes 2025.

Diagram 52 Lagstadgad och faktiskt ersättningsnivå för privatanställd tjänsteman med medianlön, dag 1 - 100, 1982 – 2024, procent

Källa: SCB, Medlingsinstitutet och egna beräkningar

50 procent av privatanställda tjänstemän har emellertid en lön som överstiger medianlönen, vilket innebär en ännu lägre faktisk ersättningsnivå. För en privatanställd tjänsteman med inkomst i övre kvartil uppgick den faktiska ersättningsnivån från a-kassan år 2024 till som mest 44 procent av tidigare inkomst.³² För att det långsiktigt ska finnas en gemensam vilja att finansiera socialpolitiken och trygghetsystemen är det viktigt att upprätthålla ersättningsnivån även i grupper med något högre inkomster.

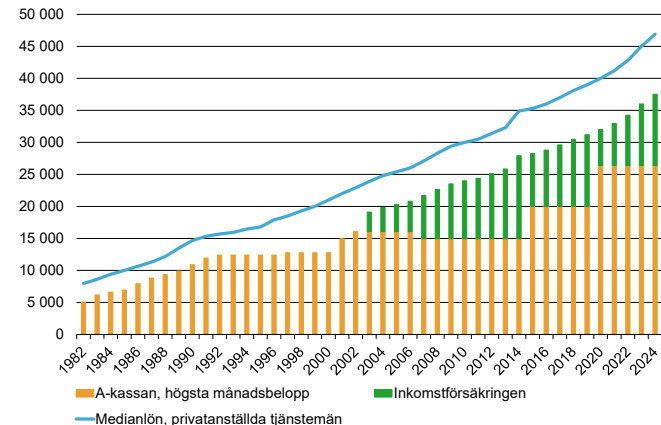
Fackliga inkomstförsäkringar krävs när staten backar

Som en del av medlemskapet i många fackförbund ingår en inkomstförsäkring som toppar upp ersättningen från arbetslöshetsförsäkringen vid arbetslöshet. Unionens inkomstförsäkring infördes 2002 (i dåvarande Sif) och försäkrar idag inkomst upp till 60 000 kronor.³³ För en tjänsteman i privat sektor med medianlön har Unionens inkomstförsäkring, i ett genomsnitt över de år den funnits, stått för cirka 30 procent av ersättningen vid arbetslöshet.

De fackliga inkomstförsäkringarna har vuxit fram som ett svar på att arbetslöshetsförsäkringen inte längre ger inkomstrygghet för fackföreningarnas medlemmar. Fackföreningarna, och deras medlemmar, har därmed fått bära kostnaden för att staten inte har genomfört de förbättringar som krävs för att ge löntagarna inkomstrygghet under arbetslöshet.

³² För 2024 innebar inkomst i övre kvartil en månadslön om 59 400 kronor eller mer.

Diagram 53 Ersättning, dag 1 - 100, a-kassan och Unionens inkomstförsäkring, kronor

Not 1: Inkomstförsäkringen utgår som en icke-skattepliktig ersättning. Den beräknas i relation till en schablon av nettoersättningen från a-kassan. Ett avdrag görs därtill från en skattetabell. Det finns alltså inte någon "riktig" bruttoersättning så som det presenteras i diagrammet ovan.

Not 2: Försäkrad som fyllt 40 år och som i övrigt uppfyller vissa villkor kan vara berättigad AGE (avgångsersättning) från sin omställningsorganisation. I sådant fall reduceras ersättningen från inkomstförsäkringen i motsvarande grad.

Källa: IAF, SCB, Medlingsinstitutet, Unionens inkomstförsäkring

Den nya arbetslöshetsförsäkringen: något fler kvalificerar sig – men nedtrappningen förstärks

Den 1 oktober 2025 började ett nytt regelverk gälla för arbetslöshetsförsäkringen. Den viktigaste skillnaden mellan den nya och gamla försäkringen är att den nya är inkomstbaserad istället för, som tidigare, arbetstidsbaserad. Utöver grundvillkoren är det två huvudsakliga villkor som numera bestämmer den arbetslösa rätt till ersättning från a-kassan; inkomstvillkoret och medlemsvillkoret.

Inkomsterna före arbetslöshet bestämmer om och hur länge ersättning betalas ut

För att överhuvudtaget vara berättigad ersättning från arbetslöshetsförsäkringen behöver den försäkrade uppfylla ett inkomstvillkor. Arbetsinkomsterna behöver ha varit av en viss frekvens och omfattning för att den sökande ska kvalificera sig för ersättning.

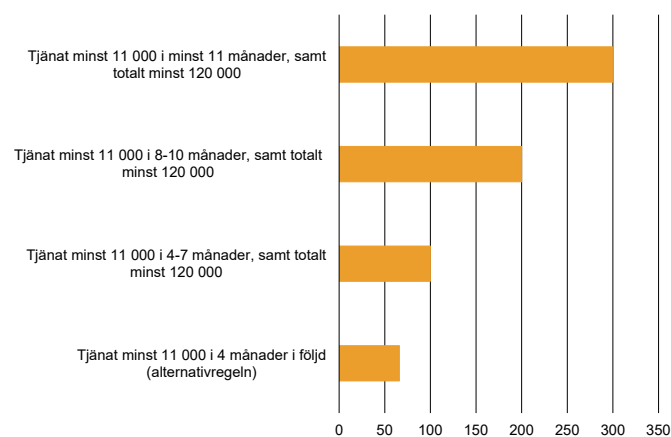
Frekvensen och omfattningen av inkomsterna påverkar också hur lång ersättningsperiod den sökande kan ha rätt till. Ersättningsperioden kan bli 300, 200 eller 100 dagar.³⁴ Enligt en så kallad "alternativregel" kan den som har ett mindre, men sammanhängande, intjänande få rätt till ersättning i 66 dagar. I det tidigare regelverket utgick ersättning i upp till 300 dagar för alla som kvalificerade sig till ersättning. Försäkrade med barn under 18 år kunde därtill ha

³³ Medlemmar i Unionen med högre inkomster, eller som vill utsträcka försäkringsskyddet ytterligare 50 dagar, kan teckna en tilläggsförsäkring. Denna försäkring ingår dock inte i medlemskapet och presenteras inte närmare i föreliggande rapport.

³⁴ Detta avser ersättningsdagar och inte kalenderdagar.

rätt till ersättning i ytterligare 150 dagar. Denna bestämmelse togs bort i samband med införandet av den nya lagen.

Diagram 54 Antal ersättningsdagar beroende på inkomst under ramtiden

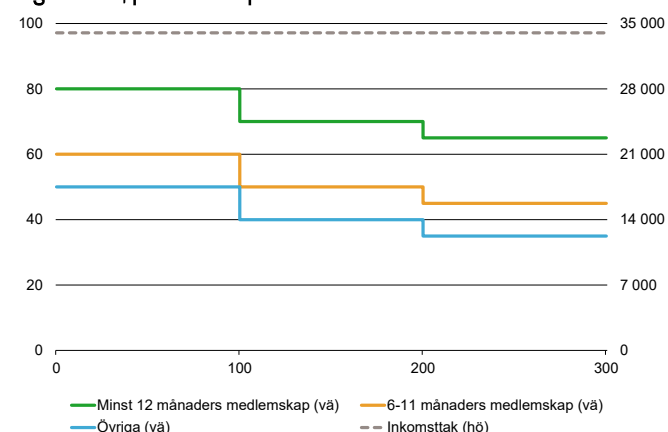
Not: Ramtiden utgörs av de 12 månader som föregått arbetslösheten.

Källa: 4 kap 4 - 5 §§ Lag (2024:506) om arbetslöshetsförsäkring

Medlemsvillkoret bestämmer ersättningsnivån

I den nya a-kassan varierar ”startpunkten” för ersättningsnivån beroende på hur länge den sökande varit medlem i en a-kassa. För den som fullt ut uppfyller medlemsvillkoret ges initialt ersättning upp till 80 procent av ”högsta ersättningsgrundande inkomst” (beloppsgränsen på 34 000 kronor som i praktiken fungerar som ett tak för försäkringen). Andra – med kortare tid i medlemskap, eller som helt saknar medlemskap – kliver in i försäkringen på 60 procent eller 50 procent ersättningsnivå. För samtliga ersättningsstagare trappas ersättningsnivån ner med 10 procentenheter efter hundra dagar och med ytterligare 5 procentenheter för den som passerar dag 200.

Diagram 55 Ersättningsnivå beroende på medlemskap i a-kassa, dag 1 – 300, procent respektive kronor

Källa: 5 kap 4 - 6 §§ och 5 kap 10 § Lag (2024:506) om arbetslöshetsförsäkring

Medlems- och inkomstvillkorens olika steg medför att ersättningsnivåer och antal ersättningsdagar kan kombineras på nio olika sätt enligt huvudregeln. Det ”bästa” scenariot ger 80, 70 respektive 65 procent i ersättning under de första 300 ersättningsdagarna och det ”sämsta” scenariot ger 50 procent ersättning i 100 dagar. Med alternativregeln tillkommer ytterligare tre kombinationer, vilket ger totalt 12 kombinationer av ersättningsnivåer och antal ersättningsdagar.

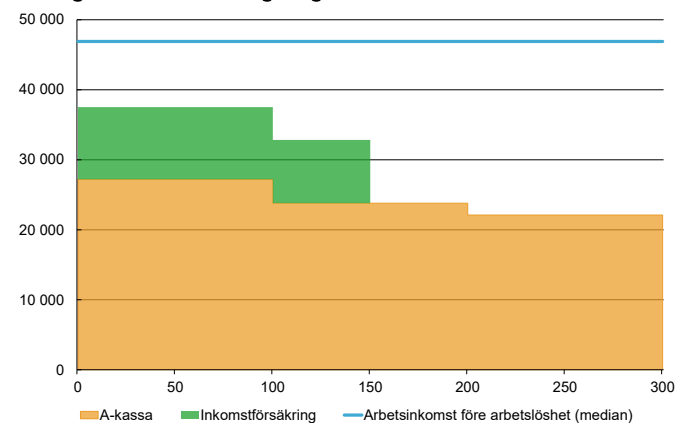
300 dagar med a-kassa – ett räkneexempel

För att visa hur försäkringens regler samverkar har vi räknat på ersättningen för en privatanställd tjänsteman med den gruppens medianlön år 2024 om 46 900 kronor, och som uppfyller kriterierna för det ”bästa” scenariot ovan.

Under de första 100 dagarna som arbetslös får personen 27 200 kronor brutto från a-kassan. Inkomstförsäkringen gör att den totala ersättningen uppgår till 80 procent av lönen, således cirka 37 500 kronor per månad.³⁵

Från och med dag 101 sänks ersättningsnivån till 70 procent. Då minskar både a-kassan och inkomstförsäkringen och den totala ersättningen landar på cirka 32 800 kronor per månad.³⁶ När dag 151 infaller upphör inkomstförsäkringen helt, vilket gör att bara a-kassan återstår. Ersättningen uppgår då till 23 800 kronor före skatt, motsvarande 51 procent av tidigare inkomst.

Diagram 56 Ersättning vid arbetslöshet, a-kassa och inkomstförsäkring, 1 – 300 ersättningsdagar, kronor

Not 1: Diagrammet visar utfallet för en privatanställd tjänsteman som är medlem i Unionen och uppfyller villkoren i a-kassan fullt ut. 2024 års löneläge.

Not 2: Inkomstförsäkringen utgår som en icke-skattepliktig ersättning. Den beräknas i relation till en schablon av nettoersättningen från a-kassan. Ett avdrag görs därtill från en skattetabell. Det finns alltså inte någon ”riktig” bruttoersättning så som det presenteras i diagrammet ovan.

Källa: Medlingsinstitutet, Unionens inkomstförsäkring

³⁵ Inkomstförsäkringen utgår som en icke-skattepliktig ersättning, medan a-kassan är skattepliktig. För att kunna slå ihop dessa belopp har vi omvandlat ersättningen från inkomstförsäkringen till ett slags ”bruttobelopp”. I praktiken beräknas storleken på ersättningen från

inkomstförsäkringen på en schablon av nettoersättningen från a-kassan. Därtill görs ett schablonavdrag baserat på skattetabell 30.

³⁶ Se fotnot ovan.

Från och med dag 201 sänks ersättningsnivån till 65 procent, vilket innebär en ersättning om 22 100 kronor per månad. Med en ursprunglig lön på 46 900 kronor innebär detta ett inkomstbortfall på 24 800 kronor – alltså drygt hälften av den tidigare lönen. Detta tydliggör hur ekonomin påverkas när arbetslösheten blir långvarig och ersättningen successivt minskar.

Unionens ståndpunkt

Ett syfte med den nya lagen om arbetslöshetsförsäkring var att fler personer i någon utsträckning skulle kvalificera sig till ersättning från försäkringen. Utredningen bedömde att det nya regelverket skulle leda till att försäkringens täckningsgrad bland arbetslösa ökade med sju procentenheter (från 40,4 till 47,4 procent).³⁷ Detta är bra.

Samtidigt finns det nackdelar med den nya arbetslöshetsförsäkringen. Unionen är särskilt kritisk till den snabbare nedtrappningen av inkomsttaket och ersättningsnivån under arbetslöshetsperioden.

Den lägre ersättningen förutsätter att många arbetslösa på kort tid kraftigt kan sänka sina levnadsomkostnader, vilket inte minst utsätter personer med redan i utgångsläget låga inkomster för en orimlig press. Samtidigt försvagas arbetslöshetsförsäkringens stabiliserande roll i en lågkonjunktur; när ersättningen minskar påverkas konsumtionen negativt, vilket i sin tur kan fördjupa konjunkturedgången. En brant nedtrappning kan också leda till att arbetslösa känner sig pressade att ta första bästa jobb, snarare än ett arbete som motsvarar deras kompetens och erfarenhet, något som försämrar matchningen på arbetsmarknaden och särskilt drab-

bar tjänstemän som investerat mycket i utbildning och karriär. Dessutom saknas tydligt forskningsstöd för att en snabbare nedtrappning faktiskt förkortar tiden i arbetslöshet.

Unionen kan även konstatera att den nya arbetslöshetsförsäkringen inte åtgärdar ett grundläggande problem: att a-kassan urholkas år efter år. Inkomsttaket i arbetslöshetsförsäkringen – som begränsar ersättnings storlek – höjs för lite och för sällan för att följa löneutvecklingen på arbetsmarknaden. När inkomstbortfallsprincipen i försäkringen försvagas riskeras den långsiktiga politiska legitimiteten för gemensam finansiering av försäkringen.

Unionen anser att

Arbetslöshetsförsäkringen ska baseras på inkomstbortfallsprincipen. I praktiken gäller denna princip inte längre, givet hur den faktiska ersättningsnivån ser ut för stora delar av den arbetande befolkningen. För att stärka inkomstbortfallsprincipen behöver följande genomföras:

- Inkomsttaket i a-kassan höjs till en nivå som gör att 80 procent av löntagarna får 80 procent av sin tidigare lön i arbetslöshetsersättning vid arbetslöshet.
- Inkomsttaket i a-kassan indexeras mot löneutvecklingen, så att värdet inte urholkas över tid. Historien har visat att regeringar, oavsett politisk tillhörighet, inte höjer taket i takt med löneutvecklingen.
- Den brantare nedtrappningen av ersättningsnivån som infördes under 2025 tas bort.

³⁷ SOU 2020:37, s 705.w

Prognossammanställning

Föregående rapport inom parentes

	2025		2026		2027
Försörjningsbalans					
Hushållens konsumtion	1,6	(1,6)	2,1	(3,0)	2,9
Offentlig konsumtion	0,7	(0,8)	1,5	(1,5)	1,6
Fasta bruttoinvesteringar	2,0	(0,0)	3,1	(3,3)	3,1
Lagerinvesteringar	0,2	(0,2)	0,0	(0,0)	0,0
Export	3,9	(3,7)	3,0	(2,5)	3,5
Import	4,3	(3,3)	2,8	(2,5)	3,4
BNP	1,5	(1,5)	2,3	(2,7)	2,7
BNP, kalenderkorrigerad	1,8	(1,7)	2,0	(2,5)	2,5
Prisutveckling					
KPI, årsgenomsnitt	0,7	(0,8)	0,8	(0,6)	2,4
KPIF, årsgenomsnitt	2,6	(2,7)	1,7	(1,1)	1,9
Styrränta, vid årets slut	1,75	(1,75)	1,75	(1,75)	2,00
Styrränta årsgenomsnitt	2,10	(2,10)	1,75	(1,75)	1,90
Arbetsmarknad					
Sysselsättningsstillväxt, AKU	0,4	(0,3)	1,0	(0,6)	1,1
Arbetslöshet, AKU	8,8	(8,7)	8,5	(8,4)	8,1
Arbetslöshet, Arbetsförmedlingen	6,9	(7,0)	6,4	(6,7)	5,9
Arbetslöshet, BAS	5,7	-	5,3	-	5,0

UNIONEN

SVERIGES STÖRSTA FACKFÖRBUND

Hos oss är alla tjänstemän i det privata arbetslivet välkomna, oavsett utbildning och befattning.

Bland våra medlemmar hittar du många chefer och dessutom både egenföretagare och studenter. Vår vision är att tillsammans skapa framgång, trygghet och glädje i arbetslivet.